



Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

2020

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

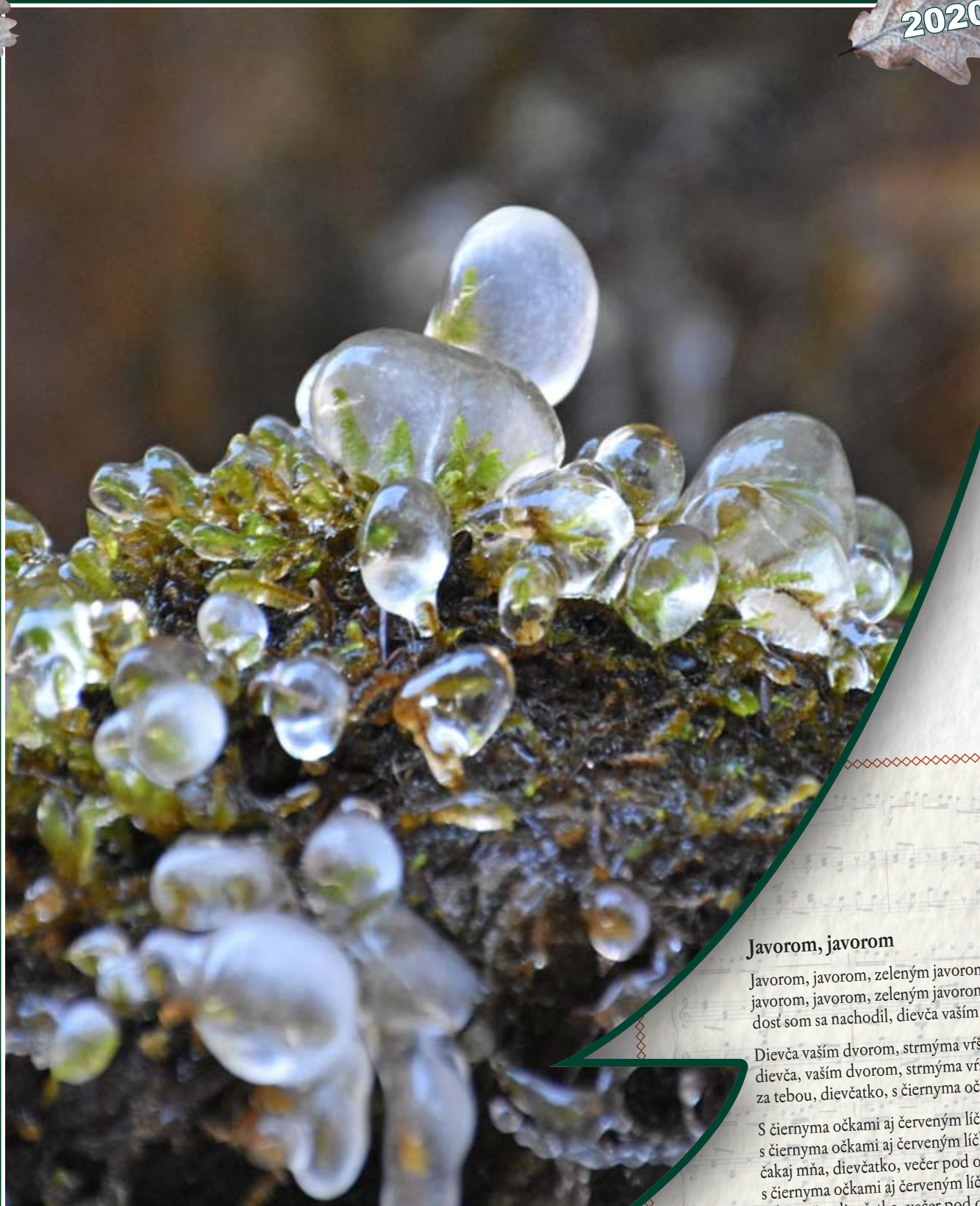
VIII.

IX.

X.

XI.

XII.



Javorom, javorom

Javorom, javorom, zeleným javorom,
javorom, javorom, zeleným javorom,
dost som sa nachodil, dievča vašim dvorom.

Dievča vašim dvorom, strmýma vrškami,
dievča, vašim dvorom, strmýma vrškami,
za tebou, dievčatko, s čiernyma očkami.

S čiernyma očkami aj červeným líčkom,
s čiernyma očkami aj červeným líčkom,
čakaj mňa, dievčatko, večer pod oblôčkom,
s čiernyma očkami aj červeným líčkom,
čakaj mňa, dievčatko, večer pod oblôčkom.

Ľudia pre lesy, lesy pre ľudí

4. Príhovor generálneho riaditeľa

Prinášame nielen zhodnotenie predchádzajúceho roka, ale tiež vízie a úlohy štátneho podniku LESY SR, š.p. i osobné prania, v podaní novoročného príhovoru generálneho riaditeľa Mariana Staníka.

5. Kolektívna zmluva

Priebeh kolektívneho vyjednávania bol ovplyvnený predovšetkým obmedzenými finančnými zdrojmi, ktoré má zamestnávateľ k dispozícii na rok 2020.

5. Stopy v stopách

Aj tento rok si 18. januára pripomenuli lesníci štátneho podniku LESY Slovenskej republiky už 179. výročie smrti lesníckeho veľmajstra Jozefa Dektreta Matejovie.

**6. „Hasiči hasičom 2019“**

Svojho uznania sa dočkali hasiči, ktorí hasili lesný požiar v nedostupnom teréne nad obcou Bys-trá. Ten nahlásili ešte v pondelok 8. júla o 14:00. Okrem hasičov pomáhali pri hasení aj tridsiati zamestnanci štátneho podniku LESY Slovenskej republiky.

8. Lesnícky elixír zdravia

V tomto ročníku projektu Zber šípkov spoločne s LESMI SR bolo zapojených 126 základných škôl a 7.100 žiakov svojou usilovnosťou a trpezlivosťou vyzbieralo takmer 22,5 tony šípkových plodov.

9. Les nie je smetisko

Za dva ročníky trvania projektu bolo vyrobených takmer 90 tabúľ, ktoré sa následne distribuovali na jednotlivé odštepne závody v rámci celého Slovenska. Pracovníci závodov tabule osádzali na miestach, kde sa predpokladá zvýšený výskyt turistov.

10. Výmenné pobyty detí

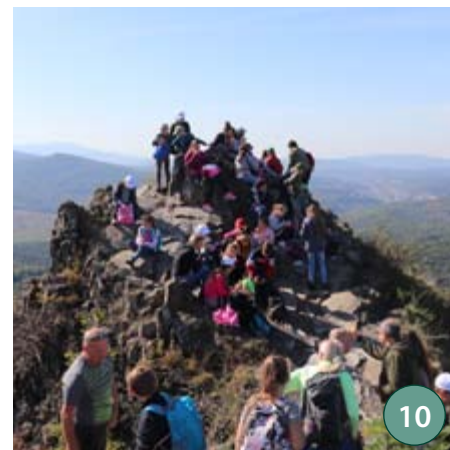
Koncom septembra Ipoly Erdő Zrt. (Ipeľské lesy a.s.) hostilo 109 slovenských žiakov počas dvoch výmenných pobytov. No nielen tie boli súčasťou projektu slovensko-maďarskej spolupráce pod názvom „Lesníci pre zvýšenie environmentálneho povedomia verejnosti“.

11. 56. ročník Venerovského memoriálu

Štátne lesy TANAPu Tatranská Lomnica všetkých srdečne pozývajú na 56. ročník VENEROVSKÉHO MEMORIÁLU – Majstrovstiev lesníkov SR v lyžovaní s medzinárodnou účasťou, ktoré sa už tradične uskutočnia v športovom areáli FIS Štrbské už 22.-24.3.2020.

12. Vzácné jubileum Karola Ilka – pripomíname si vzácne životné jubileum 80 rokov, ktorého sa dožil 8. decembra 2019, dlhoročný prevádzkový inšpektor pestovania lesov bývalého LZ Sobrance.

Prof. Ing. Jozef Pagan, CSc. – založil rozsiahly klonový archív brezy svalcovitej a nadväzne semenný sad, čím účinne prispel k zachovaniu tohto geneticky hodnotného taxonu. Pri prof. Paganovi ostane pre laickú a odbornú verejnosť aj symbolický pamätník Arborétum Borová hora, ktoré mal veľmi rád.

**13. O výstave Jeleň lesný**

Odborníci z oblasti chovu jelenej zveri, verejnosť, ale aj deti, sa stretli v Lesníckom a drevárskom múzeu vo Zvolene 16.1.2020 na otvorení výstavy Jeleň lesný.

14. Poľovníctvo pri štátnom podniku – pohľad z iného uhla

Poľovníctvo patrí medzi hlavné činnosti štátneho podniku LESY Slovenskej republiky, a preto si Vám dovoľujeme predstaviť kolegov, zamestnancov, ktorí sa najväčšou mierou podieľajú na plnení úloh v poľovníctve pri štátnom podniku – poľovníckych sprievodcov.

16. Cesty pána (horára) sú nevyspytateľné

Kto by to bol povedal, že tento produkt lesníckej práce balansuje medzi ohňom a vínom. Ak sme aspoň trošku naštrbili Vašu zvedavosť, je načase vydať sa na lesnícke potulky.

18. Európsky strom roka 2020

Jubilejný desiaty ročník ankety Európsky strom roka pozná svojich 15 finalistov. Možno práve Váš hlas rozhodne o tom, ktorý strom má skutočne najzaujímavejší príbeh... Jeden prinášame...

Redakčná rada

Ing. Jozef Bystriansky
Mgr. Pavel Machava
Ing. Robert Kiš
Ing. František Fodor
Ing. Július Burkovský
Šéfredaktor:
Mgr. Anna Sliacka, PhD. (as)

Stáli prispievatelia:

Ing. Radko Srnka (rs)
Ing. Milota Nádvoříková (mn)
Mgr. Lucia Čekovská
Ing. Zdenko Kováč
Lucia Matejová
Ing. Viliam Stockmann, CSc.
Mgr. Jana Lásková

Grafická úprava:

Ing. Peter Valach

Foto na obálke:

Ing. Zdenko Kováč

Adresa redakcie:

LESY SR, š. p.
generálne riaditeľstvo
Námestie SNP 8
Banská Bystrica
975 66
anna.sliacka@lesy.sk
+421 918 444 218

Začiatok roka je obdobie, ktoré aspoň náznakom prináša nový začiatok, a to nielen v kolobehu mesiacov, ročných období, ale tiež spúšťa schému už stáročia natavených procesov lesníckej prevádzky. No nie pre všetky procesy dal 31. december bodku. Veď poľovnícka sezóna či meteorologický rok majú svoje vlastné pravidla. A tak na čistom stole, ktorým sme sa snažili začať nový rok, ešte stále ležia veci, ktorými nás častoval rok 2019.

Snehová pokrývka, ktorú túžobne všetci očakávame, a ktorá je akýmsi symbolom čistoty a nového začiatku, tento rok absentuje. V prírode i v našich osobných, či pracovných životoch s ňou chýba akýsi reset. No všetko má dve stránky. Kým nedostatok snehu je pre oblasti obchodu pozitívnou správou, prázdne snehové jamy, či podrast nechránený snehom v rubných porastoch, je druhou stránkou mince.

Namiesto novoročného oddychu a plynulého pomalého štartu sa snažíme udržať sa v hektickom koncoročnom tempe. V mediálnom priestore čoraz viac zastávame úlohu predmetu predvolebných programov viacerých strán... Stávame sa neplánovanými mediálnymi hviezdami, a čo je najhoršie, naša práca a realita lesného hospodárstva i poľovníckej problematiky je na mnohých propagačných materiáloch zo strany neodbornej verejnosti prekrúcaná. Dokonca nie je nič neobvyklé, ak si jednotlivé časti týchto materiálov vo faktických údajoch odporujú. To vnáša diskonfort do lesníckych duší a prináša desiatky reakcií do redakcie nášho časopisu. No nič sa neje také horúce ako sa navarí.

Hory sa našťastie počas svojho rastu neprispôsobujú politickým programom vládnucich strán. Tie neovplyvnia hrúbkový prírastok ani drevinové zloženie. Neovplyvnia množstvo skleníkových plynov, ktoré mladé porasty v procese rastu spotrebujú a ani ten obsah, ktorý v sebe uchovávajú drevené predmety. Niekedy veci, ktoré nemajú riešenie, riešiť netreba. Treba sa venovať veciam, ktoré zmysel majú a medzi tie lesnícka prevádzka nepochybne patrí...

Hory nás volajú a my musíme ísť!



19. Korková veľmoc

V krajine rastie až tretina svetovej plochy duba korkového, z ktorej každoročne Portugalci vyprodujú až 100 tisíc ton kôry, čo predstavuje až polovicu celosvetovej produkcie.

20. Lesnícke osobnosti

Doc. Ing. Pavel Hell, CSc. – pripomíname si 90. výročie narodenia poľovníckeho experta. Je autorom mnohých projektov bažantníc, zverníc a zverofariem, spracoval viaceré štúdiá na skvalitnenie manažmentu zveri v rôznych revíroch.

Ing. Pavel Helm – pripomíname si storočnicu lesníckeho špecialistu, pestovateľa lesných drevín a ekológa.

21. Iný pohľad na svet

Je ním ten trendový pohľad, ktorého cieľom sú moderné drevostavby s presklenými fasádami a značkovým nábytkom z rôznych moderných materiálov no vyvážený drevenou podlahou alebo krovom.



22. Z histórie Uhorského (Krajinského) lesníckeho spolku

Tento Krajinský lesnícky spolok ovplyvňoval lesnú politiku štátu. Za česť si považoval byť jeho členom každý lesník a významnejší majiteľ lesa. Spolok vypisoval literárne súťaže, spravoval desať základní, podával vláde návrhy v lesnej politike, organizoval výročné členské schôdze s náučnou exkurziou do lesa.

24. Dračí hrádok

Hadí hrad, alebo Hadí zámok, ako sa inak Dračí hrádok nazýva, je jeden z ďalších pamätníkov čias dávno minulých nachádzajúci sa v Malých Karpatoch. Nachádza sa na vrchu Úboč nad údolím Stupavského potoka pri obci Borinka, v nadmorskej výške 370 m n. m..

25. Úlomky lesníckej histórie

Na odbor komunikácie sa koncom roka 2019 dostali dve „evidenčné knihy“ priamo z OZ Košice. Predstavíme si ich ako prevádzkové záznamové knihy Lesnej správy Smolník. Kým jedna je vtedajšou daňovou knihou, tajomstvo tej druhej si prezradíme vo fotografiách.

25. Kľukaté poľovnícke chodníky

Predstavujeme zbierku poviedok z pera lesníka, milovníka poľovníctva Jána Kránera. Myslíme si, že táto kniha má svoje pevné miesto vo viacerých poľovníckych i lesníckych knižniciach.

26. Tajnička • Zasmejte sa • Recept

27. Kalendárium • Erby s nádychom lesa • Jubilea

28. Drevené kvety

Nejedna takmer večne rozkvitnutá kytica rôznych druhov lesných kvetov, doplnená listami i plodmi viacerých hospodársky zaujímavých stromov je výsledkom umeleckého poňatia podstaty dreva manželmi Denise Nielsen a George Worthington.



Príhovor generálneho riaditeľa

Vážené kolegyně a kolegovia, býva dobrým zvykom začiatkom roka bilančovať uplynulý rok a dávať si predsavzatia na rok nadchádzajúci. A hoci našu organizáciu som stále považoval a aj považujem za jeden z najstabilnejších štátnych podnikov, aj pre nás bol rok 2019 hektický, bláznivý a plný situácií, ktoré mnohí z nás prežili po prvýkrát.

Začiatkom roka sme sa rozbiehali veľmi pomaly a váhavo, meškali sme s dodávkami dreva. Následne trh tlačil ceny ihličnatého dreva smerom dolu. V lete nastúpil ďalší tlak na ceny ihličnatej hmoty zo strany odberateľov, ku ktorým sa pridal aj Zväz spracovateľov, čo vyústilo až do dočasného pozastavenia odberov na obdobie cca dvoch letných mesiacov. Na jeseň zase pozastavil odbery najvýznamnejší partner Mondi z dôvodu rekonštrukcie. To všetko sa premietlo do celkového poklesu tržieb o viac ako cca o 15 mil. eur. Nakoniec sme túto nepríjemnú ekonomickú situáciu zvládli aj bez avizovaného zlučovania niektorých odštepných závodov.

V legislatívnej oblasti sa nám podarilo takpovediac vysporiadať resp. vyčistiť staré exekúcie predovšetkým v oblasti vydania majetku cirkvám. Naďalej sa úspešne bránime vymyslenej pohľadávke spoločnosti Pannonica už od roku 2016. V oblasti verejného obstarávania sa „netradične“ viacero súťaží predlžuje z titulu viacerých opakovaných a nekončiacich požiadaviek o vysvetlenie, prípadne námietok. Práve preto si táto oblasť zaslúži výraznejšiu pozornosť, personálne obsadenie a pracovné nasadenie, a to najmä preto, že štátny podnik LESY SR sú lukratívnym a zaujímavým podnikom pre



akéhokoľvek dodávateľa, nakoľko sme bojitný a platiaci klient.

Okrem bežnej agendy čelíte aj mnohým iným, časovo náročným zadaniam, ktoré by sa dali označiť ako projektové úlohy. V tejto oblasti sme veľkú časť našej pozornosti a snaženia venovali v roku 2019 OZLT, ktorý je najväčší zo všetkých OZ a netreba opomenúť naše vyťaženie v súvislosti s prebiehajúcou kontrolou Najvyššieho kontrolného úradu SR.

Prezentovanie našej lesníckej práce bolo v predchádzajúcom roku o niečo menej konfliktné ako v roku 2018, i keď negatívne narážky na adresu lesníkov budú ešte pravdepodobne dlhšie obdobie čeriť hladinu

inak i tak dosť hektického lesníckeho fungovania i manažovania lesov. Všetko znamená občasný stres, ale aj keď sme občas trochu v strese, svoju prácu sa vždy snažíme zvládať riadne a načas.

Na záver budem trochu osobný. Keď som nastúpil v roku 2016 do tejto organizácie bolo všetko pre mňa úplne nové. Dnes mám pocit, ako by som bol doma. Keď prídem do práce vidím známe tváre, známe prostredie a to je svojím spôsobom pre mňa upokojujúce.

Všetci tu poznáme svoje možnosti, vieme, kedy a koho môžeme požiadať o pomoc, kto poradí viac, kto menej, kto je odborník v tej, či onej oblasti. Všetci máme občas horšie dni a občas vieme aj poľaviť, ale keď treba, vieme sa zmobilizovať a dosahovať výsledky. A práve v tejto atmosfére, ktorú si sami vytvárame, je čaro tejto organizácie.

Rok 2020 je údajne označovaný ako zázračný. Prajem si teda, aby sa nás v rámci zázrakov dotkli len pozitívne zmeny. Aby sme mali chuť a našli energiu čeliť novým projektom a výzvam. Aby sa nás v čo najmenšej miere alebo vôbec nedotkli zmeny, ktoré by sme považovali za nepríjemné.

Želám si aby sa trh s ihličnatým drevom zstabilizoval a trh listnatého dreva aby zostal na úrovni minimálne roku 2019. Aby sme zvládali aj tie úlohy, ktorých význam zo začiatku nenachádzame.

A samozrejme, aby sme sa tu v tejto zostave stretli na budúci rok i napriek tomu, že je tento rok volebným rokom.

Želám Vám teda zázračný nový rok 2020!

LESU ZDARI!

Čo prináša podniková kolektívna zmluva na rok 2020?

Dňa 14.1.2020 bola generálnym riaditeľom štátneho podniku Ing. Marianom Staníkom a predsedom odborovej organizácie pri štátnom podniku LESY SR Jozefom Minárikom podpísaná kolektívna zmluva pre rok 2020. Priebeh kolektívneho vyjednávania bol ovplyvnený obmedzenými finančnými zdrojmi, ktoré má zamestnávateľ k dispozícii na rok 2020. V mzdovej oblasti bol dohodnutý nárast tarifných miezd v rozpätí šesť až 11,5 percenta, podľa jednotlivých tarifných tried. Vzhľadom k obmedzeným finančným možnostiam bude nárast tarifných miezd kompenzovaný primeraným znížením pohyblivej zložky miezd. Benefity dohodnuté v predchádzajúcich rokoch ako zvýšená výmera dovolenky, stravovanie počas dovolenky a podobne, boli zachované.

Ing. Juraj Müller, odbor riadenia ľudských zdrojov



Stopy v stopách

Pred 179 rokmi zomrel lesník Jozef Dekret Matejovie. Svoje miesto v lesníckych dejinách si vyslúžil predovšetkým zavedením plánovitého zalesňovania odlesnených plôch, záujmom o sociálny status lesníkov i presadzovaním píly pri ťažbe lesnej hmoty.

Jozef Dekret Matejovie zomrel v Banskej Bystrici 18. januára 1841 na zápal pľúc a bol pochovaný na banskobystrickom cintoríne, kde sa jeho hrob zachoval dodnes. Počas svojho života sa stal priekopníkom moderného lesníckeho hospodárstva a technického pokroku.



Venoval sa ochrane lesov a medzi prvými zavádzal vyznačovanie pri ťažbe, ktorá mala v tej dobe exploatačný holorubný charakter bez následnej obnovy.

Okrem zmenšovania rubných plôch, postupne znižoval ťažbu dreva až natoľko, že sa v roku 1838 priblížila úrovni prírastku. Zameriaval sa aj na lesné dopravníctvo, či už po zemi, alebo po vode. Svoje výrazné stopy zanechal aj pri novom spôsobe cenotvorby sortimentov dreva, pričom sa sústredil na racionalizáciu výroby dreveného uhlia.

Hoci sa tento lesnícky samouk dožil iba 67 rokov, stihol toho nazaj veľa. Do roku 1837 dal zalesniť 3.910 ha holín, a to aj v najextremnejších polohách. Osobitne sa venoval ihličnatým porastom – pestovaniu smreka, smrekovca a borovice, no zakladal aj zmiešané porasty. Jedným z mnohých pamätníkov venovaných tejto významnej osobnosti je práve Kohútová pri osade Rybô – Chránený areál Dekretov porast – zvyšok ním založeného porastu smrekovca opadáveho v Starohorskej oblasti v Národnom parku Veľká Fatra. V tomto poraste už zanechali svoje stopy desiatky lesníkov.

Ďalším z pamätníkov pripomínajúcich slávnú lesnícku históriu je busta nachádzajúca sa v parku J.D. Matejovie v Národnej ulici v Banskej Bystrici, kde tak ako po predchádzajúce roky prišli zamestnanci štátneho podniku LESY Slovenskej republiky vzdať poctu lesníckemu veľmajstrovi.

Nech mu večne spievajú slovenské lesy!

-as-



„Hasiči Hasičom 2019“

Už siedmy ročník podujatia s názvom „Hasiči Hasičom“, ktorý organizovalo Krajské riaditeľstvo HaZZ v Banskej Bystrici spolu s Krajským výborom DPO SR Banská Bystrica, sa konal v piatok 17. januára 2020 v kultúrnom dome v obci Hliník nad Hronom. Slávnostného podujatia, na ktorom boli udelené viaceré ocenenia za výnimočné činy na úseku ochrany pred požiarmi, sa zúčastnila ministerka vnútra SR Denisa Saková, významní predstavitelia zo zahraničia, predstavitelia štátnej správy, samosprávy, viacerí poprední predstavitelia HAZZ, ale i cirkevní hodnostári. Nakolko v kategórii hasičský čin kolektívu sa jednalo o hasenie požiaru na lesných pozemkoch v správe štátneho podniku LESY Slovenskej republiky, bol prizvaný i generálny riaditeľ Marian Staník.

„V kategórii hasičský čin kolektívu bolo ocenenie udelené kolektívu hasičov, ktorí sa podieľali na likvidácii požiaru v neprístupnom teréne v lokalite Veľký Gápeľ. Príslušníci Hasičského a záchranného zboru,



členovia Dobrovoľných hasičských zborov obcí a zástupcovia ostatných subjektov si ocenenie vyslúžili sa ich profesionálny prístup, odhodlanie a nasadenie, ktoré preukázali pri likvidácii požiaru kalamitného územia v neprístupnom teréne v lokalite Veľký Gápeľ, kataster obce Bystrá, okres Brezno. Požiar v dňoch od 8. do 11. júla likvidovalo denne takmer 150 hasičov, dobrovoľníkov i zamestnancov štátneho podniku LESY SR Slovenskej republiky. Na likvidáciu požiaru bolo nasadených viac ako 40 kusov techniky, vrátane dvoch vrtuľníkov Ministerstva vnútra SR a Ministerstva obrany SR. V dôsledku tohto požiaru došlo k poškodeniu plochy Národného parku Nízke Tatry o rozlohu viac ako päť hektárov, no vďaka úsiliu zasahujúcich zložiek sa podarilo uchrániť hodnoty vyčíslené na viac ako 240 tisíc eur.“

Ocenenia si prebrali jednotlivci, ale i kolektívy vo viacerých kategóriách. Ako prvá bola odmeňovaná zásahová činnosť jednotlivca. Okrem nej boli udelené ocenenia za preventívno-výchovne pôsobenie. Nepovšimnuté neostali ani športové výkony, ktoré dosiahli dobrovoľní hasiči, hasičky a príslušníci HaZZ v roku 2019 a v kategórii významný prínos v oblasti ochrany pred požiarmi boli udelené dve ocenenia.

Na konci celého podujatia bola odovzdaná putovná sekera ako symbol tohto spoločného podujatia profesionálnych a dobrovoľných hasičov prednostke Mestského úradu mesta Banská Bystrica. Práve v tomto meste sa budúci rok uskutoční už ôsmy ročník podujatia „Hasiči Hasičom“ za rok 2020.

(Zdroj: <https://www.minv.sk/>)



System manažérstva proti korupcii SMPK G 002 posudzovanie rizikovosti projektov, transakcií, obchodných partnerov a zamestnancov

Milí kolegovia, máte pred sebou pár informácií, ktorými sa Vám snažíme neformálnym spôsobom priblížiť obsah a dôvody zavádzania systému manažérstva proti korupcii v našom podniku. Už spomínaná smernica stanovuje presné postupy ako majú LESY SR š.p. posudzovať riziká korupcie u svojich zamestnancov, obchodných partnerov a projektov, a tiež ako často sa majú tieto riziká preskúmať. Stanovuje tiež metodiku, ako má náš podnik posudzovať riziká korupcie, ako ich môže predvídať, pre analýzu, hodnotenie a určovanie poradia dôležitosti identifikovaných rizík korupcie a vyhodnocovanie vhodnosti a efektívnosti existujúcich riadiacich mechanizmov organizácie na čo najväčšie zmiernenie rizík korupcie.

Veci fungujú a napredujú vtedy, ak majú svojho pána. Preto aj za posúdenie rizikovosti korupcie u zamestnancov bola zvolená zodpovedná osoba PPK – predstaviteľ pre dohľad nad dodržiavaním protikorupčných predpisov a pravidiel, ktorá bola novovytvorená a menovaná generálnym riaditeľom a vedúci odboru riadenia ľudských zdrojov. Za posúdenie rizikovosti obchodných partnerov je zodpovedný obchodný riaditeľ a za posúdenie rizikovosti projektov zas odborný riaditeľ, pod gesciou ktorého je projekt realizovaný.

Keďže opakovanie je matkou múdrosti a fluktuácia zamestnancov je z roka na rok väčšia, posúdeniu rizikovosti zamestnancov sa musia podrobiť všetci zamestnanci štátneho podniku v perióde jedenkrát za 24 mesiacov a v prípade nového zamestnanca pred vznikom pracovného pomeru. S novým pracovným zameraním prichádzajú nové úlohy, ktoré môžu niesť iné riziko miery korupcie, a preto ak dôjde k preradeniu zamestnanca na nové pracovné miesto, vykoná sa nové posúdenie rizikovosti zamestnanca. Podľa počtu dosiahnutých bodov sa zamestnanci zaraďujú do troch stupňov rizikovosti. Hodnotenia zamestnancov sú archivované po dobu troch hodnotení za sebou.

Aby bola zachovaná objektivita pri hodnotení rizikovosti vzniku korupčného správania zamestnancov LESY SR, š.p. sú aplikované vybrané kritické faktory, ktoré majú diferencovanú mieru vplyvu na výsledný koeficient rizikovosti zamestnanca. Vychádza sa z predpokladu, že vznik korupčného správania zamestnancov je podmienený

faktormi, ktoré je možné rozčleniť do troch základných kategórií:

- Prvá kategória kritických faktorov zahŕňa parametre, ktoré je možné ľahko a rýchlo identifikovať na základe internej dokumentácie organizácie. Ide o faktory ako je pracovná pozícia zamestnanca, pracovná náplň, charakter práce, miera výskytu príležitostí pre korupčné správanie, dôsledky korupčného správania zamestnanca pre LESY SR, š.p..
- Druhá skupina zahŕňa rizikové faktory, ktoré identifikuje a kvantifikuje priamy nadriadený príslušného zamestnanca. Ide napríklad o rozsah kontroly pracovnej činnosti zamestnanca, miera autonómie pri prijímaní rozhodnutí, miera samostatnosti pri realizácii pracovných úloh a pod. Prvé dve kategórie označujeme aj ako objektívne rizikové faktory, ktoré sú rovnaké pre všetky zamestnancov na danej pracovnej pozícii.
- Tretiu kategóriu rizikových faktorov predstavujú parametre, ktoré súvisia s charakterom samotného zamestnanca a vplyvajú z jeho povahy a skúseností. Ide o subjektívne rizikové faktory, ktoré sa menia v závislosti od zamestnanca, ktorý pri príslušnú prácu vykonáva.

Hodnotenie má za úlohu tiež zmapovať právne povedomie a pochopenie protikorupčnej politiky u jednotlivých zamestnancov, ktoré je ukazovateľom pre vrcholový manažment a PPK ukazujúci napríklad potrebu ďalšieho vzdelávania a komunikácie v tejto problematike.

Protikorupčná politika a obchodní partneri

Posúdenie rizikovosti obchodného partnera je potrebné použiť na všetkých obchodných partnerov, s ktorými LESY SR, š.p., vedú predzmluvné rokovania, a to vždy pred podpisom zmluvy, nie však častejšie ako raz za 24 mesiacov. Uvedená požiadavka neplatí, ak sú zmluvy uzatvorené ako výsledok procesu verejného obstarávania, alebo ak povinnosť vstúpiť do vzťahu je daná právnymi predpismi vrátane prislúchajúceho partnera vecného vzťahu.

Zodpovedným za realizáciu posúdenia rizikovosti obchodných partnerov je vedúci zamestnanec zamestnanca š.p., ktorý je odborným garantom zmluvy s obchodným

partnerom. Posúdenie rizikovosti vykoná zamestnanec, ktorý je odborným garantom zmluvy s obchodným partnerom, pomoc a podporu v prípade potreby poskytuje PPK, na odštepných závodoch jeho určený zástupca – UZPK.

Odborný garant zmluvy posudzuje rizikovosť obchodného partnera podľa schváleného postupu a dostupných informácií. Na základe zistených údajov je vypočítaný koeficient rizikovosti obchodného partnera a priradená miera rizikovosti obchodného partnera.

Výsledky hodnotenia rizikovosti obchodného partnera sú zaznamenané v Registri rizikovosti obchodných partnerov. Tento obsahuje údaje o posúdení každého obchodného partnera v rozsahu: názov obchodného partnera, dátum hodnotenia, koeficient rizikovosti, miera rizikovosti, zmena oproti predchádzajúcemu hodnoteniu. Údaje z hodnotení sú uchovávané po dobu najmenej troch po sebe nasledujúcich hodnotení u PPK, na OZ u UZPK.

Protikorupčná politika a projekty

Posúdenia rizikovosti korupčného správania projektov a transakcií sa týka všetkých projektov a transakcií štátneho podniku LESY SR, š.p., do ktorých vstupuje partner vecného vzťahu, obchodný partner, poprípade tretia strana. Zodpovedným za realizáciu posúdenia rizikovosti projektov je vedúci zamestnanec zamestnanca organizácie, zodpovedného za prípravu zmluvy a realizáciu obchodnoprávneho vzťahu. Posúdenie rizikovosti realizuje zamestnanec zodpovedný za prípravu zmluvy a realizáciu obchodnoprávneho vzťahu podľa schválenej metodiky. Pomoc a podporu v prípade potreby mu poskytuje PPK poprípade UZPK u projektoch realizovaných na úrovni OZ. Rizikovosť projektov sa hodnotí najmä podľa rizikovosti zamestnancov organizácie, ktorí sa podieľajú na realizácii projektu, rizikovosti obchodných partnerov, ktorí sa podieľajú na realizácii projektu a náležitosti projektu. Na základe zistených údajov sa vypočíta miera rizikovosti projektu. Táto slúži nášmu podniku na posúdenie toho, či je projekt vhodný na realizáciu a aké riziká s tým súvisia.

Ing. Pavel Gertli,
odbor riadenia ľudských zdrojov

Lesnícky elixír zdravia

S príchodom školského roka 2019/2020 po tretíkrát začal súťažný projekt Zber šípok spoločne s LESMI SR, ktorý prebiehal od 16. septembra do 21. októbra 2019. Novinkou, v porovnaní s predchádzajúcimi dvomi ročníkmi projektu bolo, že projekt prebiehal na celom území Slovenska.

Žiaci základných škôl si tak mohli vyskúšať tradičný zber šípok. Projektom sa zamerala pozornosť mladších vekových kategórií na les ako výnimočný ekosystém so širokou paletou druhovej rozmanitosti s prirodzeným obehom látok a energií v ňom. Do zberu týchto tmavočervených šípkových plodov, obsahujúcich nemalé množstvo vitamínu C a ďalších zdraviu prospešných látok sa tak mohli zapojiť aj rodičia. S melanchóliou si tak pripomenúť ich detské časy, kedy zber akýchkoľvek jesenných plodov bol súčasťou jesenného obdobia.

V porovnaní s prvým ročníkom projektu, ktorý sa uskutočňoval na území štyroch odštepných závodov, tretí ročník zberu šípok prebiehal na území 23 odštepných závodov. Z geografického hľadiska je to plocha takmer celého územia Slovenskej republiky od Šaštína až po Vranov nad Topľou. Žiaci materských a základných škôl opäť prekvapili nielen svojou účasťou, ale aj množstvom vyzbieraných šípkových plodov. V tomto ročníku bolo zapojených 126 základných škôl, kde bežne má 7.100 žiakov svojou usilovnosťou a trpezlivosťou vyzbieralo takmer 22,5 tony šípkových plodov. Ide o neočakávaný nárast v porovnaní s prvým ročníkom, kde sa do projektu zapojilo 1991 žiakov nazbieralo spoločným úsilím 3.266 kg šípkových plodov.

Odvzdávanie cien najlepším jednotlivcom a kolektívom prebehlo za účasti generálneho riaditeľa Ing. Mariana Staníka nielen na pôde Generálneho riaditeľstva v Banskej Bystrici. Pán riaditeľ si pri svojom náročnom

pracovnom programe našiel priestor aj na odovzdanie cien najlepšiemu dievčatku v ZŠ Bojná a najlepšiemu chlapcovi v Novom Meste nad Váhom. Výhercovia boli odmenení za svoju usilovnosť krásnymi športovými bicyklami.

Najlepšou triedou tretieho ročníka sa stali žiaci 6.B zo Základnej školy v Hriňovej, ktorí vďaka 411,15 kg vyzbieraných šípkových plodov vyhrali dvojdný pobyt v Poľovníckom zámku Antonstál. Najlepším jednotlivcom celého projektu sa stal žiak druhého ročníka z Nového Mesta nad Váhom, ktorý nazbieral 161,67 kg šípkových plodov. Druhou najlepšou triedou je druhý ročník zo ZŠ Beňuš, ktorý priniesol takmer 274,50 kg a získal poukaz na jednodňovú návštevu parku v Topoľčiankach. Tretia najlepšia trieda je 8.B zo Základnej školy s materskou školou z Liptovskej Lúžnej a za odmenu navštívi v rámci jedného dňa Skanzen vo Vydrovej doline. Triedy získali okrem zážitkovej odmeny aj vecné ceny a aktivity lesnej pedagogiky vo svojej škole.



Štátny podnik LESY SR sa v začiatku projektu zaviazali odmeniť triedy do 10. miesta a rovnako aj dvadsať najlepších jednotlivcov rámci prvej a druhej kategórie. Nezabúdajú na všetkých jednotlivcov každý účastník projektu získal reflexnú kľúčenku s maskotom LESY SR.

Všetkým kolegom by som sa ešte aj touto formou chcela veľmi pekne poďakovať za spoluprácu na projekte. Už teraz sa teším na spoluprácu s Vami pri štvrtom ročníku projektu ZBER ŠÍPOK SPOLOČNE S LESMI SR. Do skorého videnia, kolegovia.

-mn-





Les a odpadky k sebe nepatria

To, že produkcia odpadov je veľkým, až globálnym problémom, si v dnešnej dobe uvedomujú mnohí. Ešte väčší problém nastáva, ak odpad nekončí na miestach, na ktorých by mal, ale zostáva len tak pohodený na ulici, v prírode alebo vo vodných tokoch.

Na tento fakt sa už druhý rok snažili upozorniť aj LESY Slovenskej republiky, š.p., prostredníctvom akcie Lesník chráni prírodu a krajinu. Lesníci a lesní pracovníci pohybujúci sa v teréne sami najlepšie vedia, že les sa častokrát stáva smetiskom pre rôzne druhy odpadkov a nepotrebných predmetov, ktoré tu po sebe zanechávajú nezodpovední turisti alebo hubári. Osvetu pritom netreba šíriť len medzi deťmi. Aj dospelí niekedy zabúdajú na to, že to, čo si so sebou do lesa priniesli, by si mali so sebou aj odniešť. Inak ich odpad zostane v lesnom prostredí nerozložený aj po niekoľko ďalších generácií.

Práve doba rozkladu najčastejšie sa vyskytujúcich druhov odpadu sa stala hlavným motívom interaktívnych informačno-náučných tabúľ Les nie je smetisko, ktoré boli vyrábané v rámci projektu Lesník chráni prírodu a krajinu. Tieto drevené tabule s malými otočnými tabuľkami si štátny podnik LESY SR zabezpečoval svojpomocne, prostredníctvom dielne v Zákamennom, patriacej pod Odštepňový závod Námestovo. Za dva ročníky trvania projektu bolo vyrobených takmer 90 tabúľ, ktoré sa následne distribuovali na jednotlivé odštepňové závody v rámci celého Slovenska. Pracovníci závodov tabule osádzali na miestach, kde sa predpokladá zvýšený výskyt najmä turistickú verejnosť, aby odkaz *Les nie je smetisko* rezonoval v povedomí čo možno najväčšieho počtu ľudí. Tabule je tak možné aktuálne nájsť pri turistických a náučných chodníkoch, chatách, altánkoch a od-

dychových miestach, sídlach lesných správ, cyklotrasách, ale napríklad aj v Lesníckom skanzene vo Vydrowskej doline, či v Zubrej zvernici v Topolčiankach.

O úspešnosti projektu a púťavom dizajne tabúľ svedčí aj fakt, že o nich prejavili záujem aj viaceré obce, združenia či inštitúcie ochrany prírody. Po zimnej prestávke sa tak lesníci opäť pustia do práce, aby v teréne nainštalovali posledné kusy tabúľ vyrobených v uplynulom roku a zároveň vytypovali vhodné lokality pre umiestnenie nových, tohtoročných.

Veríme, že tabule Les nie je smetisko aj v roku 2020 ozvláštnia mnohé turisticky zaujímavé lokality po celom Slovensku a pripomenú návštevníkom, že les skutočne nie je tým správnym miestom na uloženie odpadu.

Mgr. Lucia Čekovská

Cezhraničný program pokračoval aj na jeseň

Koncom septembra Ipoly Erdő Zrt. (Ipeľské lesy a.s.) hostilo 109 slovenských žiakov počas dvoch výmenných pobytov. Deti vo vekovom rozmedzí od 10 do 12 rokov a ich sprievodní učitelia navštívili okolie Somoskő. Koncom októbra rovnako štátny podnik LESY SR prijalo deväťdesiat detí a ich sprievodcov, ktorí navštívili Sv. Anton. Pri týchto príležitostiach sa malí žiaci mohli zúčastňovať na zmysluplnom programe spolufinancovanom z príspevkov Európskej únie.

Obe odborné exkurzie boli súčasťou projektu slovensko-maďarskej spolupráce pod názvom „Lesníci pre zvýšenie environmentálneho povedomia verejnosti“ medzi partnermi LESY SR, š.p. (OZ Levice) a Ipoly Erdő Zrt.. V rámci realizácie projektu LESY SR, š.p. buduje v Leviciach unikátnu lesnú školu a na maďarskej strane sa rozvíja už existujúce návštevnícke centrum a lesná škola v Somoskő. Okrem toho už obaja partneri zorganizovali v posledných mesiacoch niekoľko odborných výmenných podujatí.

Hostí zo Slovenska privítala referentka verejnoprospešnej starostlivosti Ipoly Erdő Zrt Magdolna Farkasné Parditka a projektový manažér Zoltán Pintér. Účastníci boli informovaní o projekte, súčasne realizovanej do stavbe Návštevníckeho centra a atrakciách v okolí.

Návštevnícke centrum Somoskő ponúka nádherný panoramatický výhľad, ktorým sa mohli pokochať aj slovenskí žiaci. Súčasne sú viditeľné dva hrady – Somoskő a Salgó. Krajina je jedinečná: pred Tatranskou siluetou môžete vidieť pohorie Karancs a náhornú plošinu Medves, ďalej pohoria Mátra a Bükk. Za pekného slnečného počasia sa účastníci vybrali do neďalekého zveroparku. Tu žiaci mohli pozorovať domácu vysokú zver. Ďalšou zastávkou bolo dobytie hradu Somoskő.



Počas druhého dňa exkurzie skupina navštívila hrad Salgó a „kameň Čarodejník“. Po ceste Zoltán Molnár, predseda strediska environmentálneho vzdelávania v Somoskő, poskytol zaujímavé informácie o lesnej flóre, faune, geologických formáciách a histórii okolia.

Po vyčerpávajúcej turistike v popoludňajších hodinách sa hostia zo Slovenska zúčastnili programov náučného chodníka „Životný štýl“ v Somoskő. Ďalší deň výmenného pobytu mohli záujemcovia vyskúšať tvorivé dielne – hrnčiarstvo, plstenie a rezbárstvo.

Vďaka náučnému chodníku mali návštevníci možnosť oboznámiť sa s históriou rodiny Krepuska z XIX-XX. storočia teda s významným obdobím v histórii obce a súčasne sa dozvedeli o hodnotách okolia. V blízkosti Návštevníckeho centra na ulici Dobó Istvána je interaktívny gazdovský dvor, ktorý slúži na ukážku podobnosti a rozdielov v gazdovaní v súčasnosti a za čias rodiny rodiny Krepuskovcov, teda v XIX-XX. storočí. Táto forma prezentácie gazdovstva môže inšpirovať návštevníkov na trvalú udržateľnosť a zapojením návštevníkov do zážitkového života a propagáciou hodnôt poľnohospodárstva môže pomôcť spoločnosti viesť životný štýl zameraný na životné prostredie.

Výmenné pobyty pokračovali na jeseň na Slovensku. Približne 90 žiakov a učiteľov z dvoch základných škôl v Salgótarjáne vycestovalo do Svätého Antona, kde mali možnosť navštíviť miestny kaštieľ. Tu ako podakovanie maďarskí žiaci navštevujúci spevácky zbor zaspievali hostiteľom krásne piesne. Okrem toho účastníci výmenného pobytu navštívili oblasť Banskej Štiavnice a Základnú školu Maximilána Hella v Štiavnických Baniach, kde mali možnosť sa zoznámiť so sokolarstvom. Žiaci na spomínanej škole sa sokolarstvo učia ako povinný predmet, a tiež poskytujú ukážky výcviku s dravecami návštevníkom. Ich mini-zoo ohromila každého malého hosta, pretože sú tu papagáje, opice a dokonca aj kajmany.



Čo by mohli najlepšie vystihnúť zážitky žiakov ako ich vlastnoručne napísané listy organizátorovi Ipoly Erdő Zrt.:

„Veľmi sa mi páčila rozmanitosť zvierat, videli sme obrovských papagájov, orlov, supov a malý dažďový prales, kde skákali tri malé opice. V akváriu sme videli aj ryby a kajmany. Na dvore v stajniach sme mali možnosť pozorovať aj kone, ktoré bolo možné krímiť a hladkať. Bohužiaľ sme nemali čas na nich jazdiť, pretože sme sa museli vrátiť späť do autobusu, kde sme všetci dostali malú pozornosť. Moji priatelia a ja sme urobili veľa fotiek a získali sme veľa skúseností.“ Vanessa Oláh 5. B ZŠ Petőfi.

„.... došli sme na prvú zastávku nášho výletu, do kaštieľa rodiny Koháryovcov vo Svätom Antone. Naši sprievodcovia boli veľmi milí, ukázali nám kaštieľ, videli sme krásne izby, oblečenie a nábytok. Na koniec našej prehliadky hlavný sprievodca (riaditeľ kaštieľa) napodobňujúci zvuky zvierat bol skutočne zábavný, dokonca sme mali za úlohu zistiť, ktoré zviera imitoval. Náš spevácky zbor tiež ukázal svoj talent a zaspieval zopár skladieb z repertoára pre našich hostiteľov ako poďakovanie.

Ďalšou zastávkou bola návšteva základnej školy v Štiavnických Baniach, kde sa žiaci povinne učia okrem iného aj sokolarstvo, jedinečne v celej strednej Európe. Pred-



viedli nám krátke sokoliarske predstavenie, ktoré sme všetci veľmi užívali. Následne nás sprevádzali cez školu, kde sme sa stretli s množstvom zvierat. Videli sme veľa opíc, korytnačiek, papagájov a koní, o ktoré sa starajú deti, ktoré tam študujú. Na konci nášho výletu nás naši hostitelia čakali s malými pozornosťami. Každí účastník dostal pravičko, magnetku a pero. Poďakovali sme za pohostinnosť, programy, dary a šli sme domov.

Tento deň sa mi naozaj páčil, som veľmi rada, že ma vzali na tento výlet. Bol to pre

mňa pekný zážitok!“, Ilona Kovács 8. trieda ZŠ Petőfi Sándor.

Následne sa na jar zorganizujú ďalšie dva výmenné pobyty s maďarskými a slovenskými účastníkmi, takže na programoch environmentálneho vzdelávania sa zúčastní celkom 450 osôb. Projekt pod názvom „Lesníci pre zvýšenie environmentálnej výchovy verejnosti“ SKHU / 1601 / 1.1 / 009 je spolufinancovaný Európskou úniou a Európskym fondom regionálneho rozvoja.

Ing. Nikoleta Nozdrovická,
Odbor projektov EU



Budujeme partnerstvá
Európsky fond regionálneho rozvoja



Štátne lesy TANAPu Tatranská Lomnica
v spolupráci s obcou Štrba a TMR a.s.,
pod záštitou ministerky pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
a predsedníčky Odborového zväzu pracovníkov drevo, lesy, voda

Vás pozývajú na

56. ročník VENEROVSKÉHO MEMORIÁLU

**Majstrovstvá lesníkov SR v lyžovaní
s medzinárodnou účasťou**

22.-24.3.2020 v Športovom areáli FIS Štrbské Pleso

Počty pretekárov a menovité prihlášky s dátami narodenia, príslušnosťou organizácie je potrebné písomne dozaslať do 21.02.2020 aj s požiadavkami na ubytovanie, a stravu, vrátane úhrady poplatkov (dvojdňový ski-pas, štartovné + ubytovanie + strava) na adresu: ŠL TANAP, 059 60 Tatranská Lomnica, tel.: 0903 987 535, miroslav.jurco@lesytanap.sk; úhrada poplatkov: bankové spojenie: Štátna pokladnica číslo účtu: SK 46 8180 0000 0070 0040 9131.

Prof. Ing. Jozef Pagan, CSc.

Prof. Ing. Jozef Pagan, CSc., sa narodil 15. marca 1930 vo Zvolene. V rokoch 1941-1949 študoval na Gymnázium vo Zvolene. Po maturite v roku 1949 pokračoval v štúdiu na Lesníckej fakulte Vysokej školy poľnohospodárskeho a lesného inžinierstva v Košiciach. Lesnícke štúdium ukončil na LF VŠLD vo Zvolene. Po jednoročnej praxi na správe lesného hospodárstva na Víglaši ho v roku 1954 prijali na VŠLD vo Zvolene, kde pracoval na Ústave dendrológie a fytoecenológie lesníckej fakulty. Tu začala jeho priamočiara, cieľavedomá a plodná životná dráha, ktorá bola zasvätená lesníckej dendrológii. V roku 1956 bol menovaný za odborného asistenta, v roku 1966 obhájil kandidátsku dizertačnú prácu a získal hodnosť CSc. V roku 1975 na základe úspešnej obhajoby dizertačnej práce bol menovaný docentom a v roku 1988 získal hodnosť profesora pre lesnícku dendrológiu. V rokoch 1986-1989 bol dekanom lesníckej fakulty VŠLD. V roku 2000 odišiel na zaslúžený dôchodok. Vedeckú brázdou poznatkov vyoral na poli

vedy v problematike výskumu premenlivosti javora horského, buka lesného a jeho srdečnej záležitosti brezy svalcovitej. Jeho výskum populácii brezy bielej na Slovensku s osobitným zreteľom na technické formy bol na tú dobu jedinečný. Založil rozsiahly klonový archív brezy svalcovitej a nadväzne semenný sad, čím účinne prispel k zachovaniu tohto geneticky hodnotného taxonu.

Prof. Pagan prejavil značnú iniciatívu a aktivitu pri rozvoji lesníckej fakulty. Mal mimoriadnu zásluhu na vybudovaní Arboréta Borová hora, z ktorého sa stal u nás a v zahraničí vysoko hodnotený vedecký a výchovno-didaktický dendrologický objekt. Ako spoluorganizátor spolu s prof. Svobodom a praktický realizátor jeho myšlienky od roku 1958 prakticky tvoril a usmerňoval rozvoj tohto v Európe unikátneho objektu, zameraného na archivovanie a štúdium individuálnej a ekologickej premenlivosti predovšetkým našich domácich drevín. Od roku 1970 do roku 1990 bol jeho riaditeľom.

Arborétum Borová hora, ktoré odborníci pokladajú za životné dielo prof. Pagana znamená značný prínos pre zachovanie a ďalšie využívanie genetického bohatstva našich lesov, širokého sortimentu dekoratívnych drevín, mnohých originálnych a veľmi vzácných foriem. Pričinami prof. Pagana bolo ABH v roku 1981 vyhlásené za chránenú študijnú plochu.

Keď odchádza človek, najviac to cíti jeho rodina a blízki príbuzní. U nich ostávajú spomienky na neho. Pri prof. Paganovi ostane pre laickú a odbornú verejnosť aj symbolický pamätník Arborétum Borová hora, ktoré mal veľmi rád.

Na záver by som chcel pripomenúť životnú múdrosť nášho ľudu: „Život je najväčší zlodej, najprv nám zoberie mladosť, neskoršie krásu, potom zdravie a nakoniec od nás utečie.“

Češť jeho pamiatke.

Prof. Ing. Milan Saniga, DrSc.,
KPL LF TU Zvolen

Vzácné jubileum Karola Ilka

Vzácného životného jubilea 80 rokov sa dožil 8. decembra 2019 Karol Ilko, dlhoročný prevádzkový inšpektor pestovania lesov bývalého LZ Sobrance...

S výnimkou dvoch rokov základnej vojenskej služby /1958-1960/, neopustil rodné končiny pod Vihorlatom a Popričným... Lásku k prírode a lesu mu od školopovinného veku vštepil otec, ktorý sa aktívne venoval výkonu poľného práva...

Stredoškolské štúdiá začínal 1.9.1954 na Strednej lesníckej technickej škole v Remetských Hámroch. Známe okolnosti spôsobili, že maturitné vysvedčenie získal cez SLTŠ v Liptovskom Hrádku a SLTŠ Lipovce, v júni 1958... Po návrate zo základnej vojenskej služby vyše šesť rokov pracoval vo funkcii lesníka na bývalom poľesí Koromľa v LZ Sobrance... Od 1. marca 1967 začal pracovať na oddelení prevádzky LZ Sobrance vo funkcii prevádzkového inšpektora pestovania lesov až do odchodu do dôchodku 31.12.1999.

Výrazne sa podpísal na zakladaní Škôlkarského strediska v Sobraneckých kúpeľoch až po vynikajúce výsledky, ktoré nie je potrebné komentovať... Argumentujú to množstvá dopestovaných sadeníc pre plnenie zalesňovacích úloh nielen LZ Sobrance, ale aj iných LZ v rámci podniku...

Ďalším argumentom kvalitnej práce boli dlhoročné výsledky pestovania sadeníc pre imisné oblasti nielen na Slovensku, ale aj v Českej republike...

Pri preberaní vykonaných prác v pestovnej činnosti bol pre viacerých lesníkov nepríjemný, avšak vrchovate objektívny a spravodlivý so zásadou: akceptovať všetky biologické a ekonomické kritéria starostlivosti o mladé lesné porasty.

Do ďalších rokov jubilantovi úprimne želajú primerané zdravie bývalí najbližší spolupracovníci, spolužiaci zo stredoškolských lavíc a v ich mene spolužiak a nefalšovaný priateľ Ing. Ladislav Maxim

O výstave Jeleň lesný

Rok sa s rokom stretol a Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene pripravilo pre svojich návštevníkov výstavu venovanú ďalšiemu významnému zástupcovi fauny našich lesov – jeleňovi lesnému. Múzeum pokračuje v tradícii každoročnej prezentácie jedného z obyvateľov našich lesov. V minulosti to boli šelmy ako medveď a vlk, neskôr sme sa zamerali na poľovnú raticovú zver ako bol diviak a srnec lesný.

Po dlhých úvahách a diskusiách, komu dáme priestor v našom múzeu tento rok, rozhodnutie padlo na jeleňa lesného. Prečo práve jeleň? O chove jelenej zveri sa dnes veľmi intenzívne diskutuje, jednak jeleň je naša najvýznamnejšia poľovná zver s kvalitným genofondom, ale zároveň populácia jeleňa má nemalý vplyv na lesný ekosystém.

Výstava reaguje na časté otázky zo strany návštevníkov múzea... aký je spôsob života tohto druhu, jeho morfológia, potravinové nároky, jeho správanie, hlasový prejav ako aj informácie o jeho prirodzenom biotope. Popri textovej a fotografickej časti výstavy, návštevníka určite upútajú dermoplastické preparáty jelenej zveri. Bezprostredný pohľad na dospelého jeleňa dá každému návštevníkovi odpoveď na otázku, prečo práve jeleň má prívlastok „kráľ našich lesov“.

Ďalším poslaním výstavy je poukázať na jeleňa ako poľovnú zver. Ozrejmiť verejnosti aspoň niekoľko pojmov, napríklad aký je to ten jeleň výradový alebo jeleň chovný. Čo je to úživnosť revíru, od čoho závisí a či má svoje limity? Alebo čo je to jarný či normovaný kmeňový stav. Aká populácia jelenej zveri bola pred sto rokmi a aká je dnes. Ak návštevník týmto termínom a súvislostiam porozumie, môže zmeniť svoj doterajší

názor na poľovníkov, pochopí, že jeleň s takou vynikajúcou trofejovou kvalitou na Slovensku, nie je len dielo „matky prírody“, ale hlavne dielo niekoľkých generácií, vzdelaných, skúsených a hlavne odhodlaných odborníkov.

Súčasťou otvorenia výstavy bola tradične séria prednášok v podaní pozvaných odborníkov z oblasti chovu jelenej zveri. Pozvanie prijali prof. Ing. Ladislav Paule, PhD. a Ing. Tibor Pataky CSc. z Technickej univerzity vo Zvolene, Ing. Jozef Bučko, PhD. z Národného lesníckeho centra vo Zvolene, Ing. Ján Nôžka z OZ Kriváň a Ing. Peter Kaštner, PhD. z Generálneho riaditeľstva štátneho podniku LESY Slovenskej republiky, vedúci odboru poľovníctva.

Výstava určite osloví i našich najmladších návštevníkov (a hravých rodičov) a to interaktívnou časťou expozície, ktorá zmesou zvukov, pohybov a vôní vytvorí pritažlivú ilúziu. Najskôr si vypočujeme zvuky prichádzajúceho jeleňa až sa pritom zatrasú stromy a keď príde, môžeme ho ponúknúť kamenou soľou, výbornou jeleňou pochútkou. Za túto interaktívnu časť vďačíme nápadu manželov Jančurovcov zo Slovenskej Ľupče, ktorí sa snažili na základe našich návrhov návštevníka pobaviť, a zároveň pripraviť dojem ozajstného lesa.

Ďalším sprievodným programom pre menších a najmenších z materských a základných škôl sú JELEŇOVINKY. V peknom výstavnom priestore našej múzejnej pivnice je pre deti pripravených množstvo hravých a poučných aktivít, ktoré upevnia vedomosti získané na výstave. Pri skladaní puzzle zistia, aký veľký rozdiel je medzi jeleňom, srncom, danielom, muflónom či kamzíkom. Pri zná-



mej hre SUDOKU, kde čísla nahradili členovia jelenej rodinky pri krmidle si osvoja pomenovania jeleň, jelenica a jelenča. Pre šikovné ruky je pripravené vyšívanie parohov jeleňa, pre zvedavé deti čitateľský kútik s múdрым povrázkom, zvukovou knihou či obrázkovými knihami a pre bádateľov malý labyrint, ktorým deti prevedú hladnú jeleniu rodinku až ku krmidlu. Pomocou priradovania obrázkov na magnetickej tabuli a otláčania ratice do šikovného piesku si deti zapamätajú ako vyzerá stopa jeleňa a ďalších obyvateľov lesa. Veselým spestrením je tieňohra, kde pomocou vlastných rúk vytvárajú obraz jeleňa.

Učitelia, ktorí návštevu výstavy zaradili do svojich učebných plánov uvítajú prácu s pracovným listom. Síce žiaci pri slovnom spojení „pracovný list“ neprejavujú veľké nadšenie, nakoniec zistia, že ten k výstave zvládnú hravo. Na záver ich poteší krížovka, ktorá skrýva veselú tajničku ...

Všetkým, ktorí sa spolupodieľali spoločne s nami na príprave tejto kvalitne pripravenej výstavy po odbornej stránke a atraktívnej po tej umeleckej ďakujeme a všetkých srdečne pozývame na výstavu, ktorá bude verejnosti prístupná do 31. marca 2020.

kolektív LDM Zvolene



Poľovníctvo pri štátnom podniku – pohľad z iného uhla

Poľovníctvo patrí medzi hlavné činnosti štátneho podniku LESY Slovenskej republiky a tvorí tak jeho neodmysliteľnú súčasť. Bez oddaných a zanietených zamestnancov, by však nikdy nebol prínosom pre náš podnik a nerobil mu tak dobré meno v podobe starostlivosti o zverené poľovné revíry a zver v nich žijúcu, v dosahovaní špičkových trofejí, tržieb a pod.

Preto sme sa rozhodli predstaviť vám i kolegov, zamestnancov, ktorí sa najväčšou mierou podieľajú na plnení úloh v poľovníctve pri štátnom podniku a to poľovníckych sprievodcov. Jednou z hlavných činností poľovníctva je poplatkový lov zveri, ktorí zabezpečujeme prostredníctvom poplatkových hostí a kolegov, ktorí týchto hostí sprevádzajú na poľovníckych akciách a prinášajú tak tržby za poplatkový lov. Neodmysliteľnou súčasťou je i plnenie plánu lovu raticovej zveri (najmä samíc a mláďat) a šeliem, aby sa tak predchádzalo najmä nežiadúcemu nárastu početnosti zveri, predchádzaniu šírenia chorôb, predchádzaniu škôd na lesných a poľnohospodárskych kultúrach a pod.

Ako kritérium pre vyhodnotenie sprievodcov sme si určili tri hlavné činnosti, a to počet úspešných doprovodov (každý úspešný doprovod sa rovná jeden bod), tržby plynúce z odstrelového poplatku bez DPH, ktoré sa plnia vďaka úspešnému doprovodu daného sprievodcu (tu sa spočítajú všetky tržby z odstrelových poplatkov bez DPH daného sprievodcu / 100 a to sa nám rovná počtu bodov) a plnenie plánu lovu daného sprievodcu personálne (čiže daným sprievodcom, každý ulovený kus sa rovná jeden bod). Do počtu sa nezapočítava personálne ulovená trofejová raticová zver II. a vyššej

vekovej triedy daného sprievodcu. Súčtom týchto troch kritérií dostaneme celkový počet bodov, ktorý nám určí poradie sprievodcov. Obdobie pre vyhodnotenie sprievodcov sme si stanovili od 1.1.2019 – 31.12.2019.

Rozmanitosť i podmienky Slovenska, a tým pádom i rozdielnosť jednotlivých odštepných závodov, nedávajú však všetkým rovnaké možnosti pre poľovníctvo, ako je napr. počet revírov v užívaní, početnosť zveri, trofejová kvalita. Preto hneď na začiatku vyhodnotenia treba povedať, že ako najlepší majú predpoklad sa stať kolegovia z „poľovníckych“ odštepných závodov, kde je najviac poľovných revírov spravovaných daným OZ (bez predaného odstrelu), kde je vysoká početnosť zveri a následne plán lovu a samozrejme trofejová kvalita. Na druhej strane, to však znamená i viac času potrebného a vynaloženého na zabezpečenie týchto úloh (spravádzanie poplatkových hostí, plnenie personálneho lovu) i vo svojom osobnom voľne pri „poľovníckych“ odštepných závodov.

Na základe vyššie predstavených podmienok a možností, ktoré poľovníctvo prináša resp. úlohy z neho plynúce, ktoré treba plniť nám vzišli víťazi, tí najlepší, resp. a čo mnohí kolegovia ani netušia, tí, ktorí trávia najviac času pri zabezpečovaní úloh plynúcich z poľovníctva. Mnoho tých úloh je vykonávaných v čase od 4,00 – 8,00 hod. ráno, resp. od 17,00 – 22,00 hod. alebo cez dni pracovného voľna (najmä poplatkový lov srncov, diviakov v mesiacoch máj – august, alebo september – december pri poplatkovom love jeleňov, danielov, muflónov...), a to samozrejme ešte musia zabezpečovať plnenie iných úloh v riadnom pracovnom čase, ktoré im vyplývajú z ich pracovnej náplne.

Na základe stanovených kritérií za rok 2019 sa stal **najlepším sprievodcom Ing. Tomáš Kopča** z OZ Topolčianky, ktorý získal 572,62 bodov. Druhým najúspešnejším je Peter Janšo z OZ Rimavská Sobota s počtom 271,1 bodov a tretí najúspešnejší je Ľubomír Arvay st. z OZ Rožňava s počtom bodov 262,16. **Najviac úspešných doprovodov mal v roku 2019 Miroslav Dlhý z OZ**



Trenčín v počte 63, druhým je Ing. Tomáš Kopča z OZ Topoľčianky s 54 úspešnými doprovodmi a tretím je Ľubomír Arvay st. z OZ Rožňava so 44 úspešnými doprovodmi.

Vítazom, ale i všetkým ostatným kolegom – sprievodcom, patrí poďakovanie za ich vynaložený čas, za ich vedomosti v oblasti poľovníctva, starostlivosti o zver ako i za techniky lovu, ktoré prinášajú poplatkovým hosťom vytúžený úlovok a podniku tržby. Prajeme vám preto najmä pochopenie najbližších, že dokážete tráviť v prírode toľko času, častokrát času na úkor, ktorý by ste mohli tráviť práve s tými najbližšími.

Lovu zdar!

Text: Ing. Patrik Michál', Odbor poľovníctva
Foto: Ing. T. Kopča

Tab. č. 1.: Poradie najúspešnejších poľovníckych sprievodcov za rok 2019

Por.	Meno	OZ	Počet bodov
1	Ing. Tomáš Kopča	Topoľčianky	572,62
2	Peter Janšo	Rim. Sobota	271,1
3	Ľubomír Arvay st.	Rožňava	262,16
4	Ing. Jozef Paulenka	Topoľčianky	192,46
5	Milan Čigas	Sobrance	174,04
6	Ing. Marcel Lehocký, PhD.	Rožňava	162,33
7	Ing. Tomáš Karnók	Rim. Sobota	161,8
8	Ing. Erik Krajniak	Levice	161,28
9	Ing. Matúš Streit	Topoľčianky	159,49
10	Ing. Martin Hošťák	Žilina	158,78
11	Stanislav Bátorový	Levice	155,74
12	Miroslav Dlhý	Trenčín	137,06
13	Ing. Dušan Mikuš	Prievidza	118,74
14	Ing. Marek Kubov	Lipt. Hrádok	118,28
15	Ján Borčík	Rožňava	109,44
16	Ing. Peter Láni	Lipt. Hrádok	101,6
17	Ing. Oliver Knechta	Rim. Sobota	97,82
18	Ing. Ján Nôžka	Kriváň	97,41
19	Ľuboš Gajdošík	Trenčín	95,97
20	Anton Pustý	Prešov	92,93

Tab. č. 2: Poradie podľa počtu úspešných doprovodov v roku 2019

Por.	Meno	OZ	Úspešné doprovody
1	Miroslav Dlhý	Trenčín	63
2	Ing. Tomáš Kopča	Topoľčianky	54
3	Ľubomír Arvay st.	Rožňava	44
4	Milan Čigas	Sobrance	40
5	Ing. Marcel Lehocký	Rožňava	38

Tab. č. 3: Poradie podľa tržieb z odstrelového poplatku bez DPH pri indiv. love v roku 2019

Por.	Meno	OZ	Tržby v €
1	Ing. Tomáš Kopča	Topoľčianky	42361,58
2	Ľubomír Arvay st.	Rožňava	21216
3	Peter Janšo	Rim. Sobota	20809,82
4	Ing. Martin Hošťák	Žilina	14977,67
5	Milan Čigas	Sobrance	13103,94



Ing. Tomáš Kopča – OZ Topoľčianky

Ing. Tomáš Kopča 1.1.2012 nastúpil ako praktikant na LS Hrušov pri OZ Topoľčianky. Po uplynutí praxe zostal ďalej pracovať na LS Hrušov na pozícii technika LS pre pestovanie lesa. LS Hrušov zabezpečuje výkon práva poľovníctva v PR Malá zvernica a na časti PR Veľká zvernica. Ing. Tomáš Kopča sa venuje poľovníctvu doslova a do písmena komplexne. Vykonaáva značnú časť doprovodov v rámci celého OZ Topoľčianky, i ako jediný sprevádza aj hostí loviacich lukmi. Okrem individuálnych doprovodov, vedie a riadi pohony pri spoločných poľovačkách na diviačiu zver organizovaných v teritóriu LS Hrušov.

Je členom hodnotiteľskej komisie pri OPK v Zlatých Moravciach, každoročne tiež hodnotí zhody a zostavuje katalóg pre prehliadky zhodov, ktoré organizuje OZ Topoľčianky.

Je aktívnym a úspešným strelcom, v disciplíne B-100 dosiahol II. výkonnostnú triedu, v tejto disciplíne sa v roku 2019 stal Majstrom oblasti Stred. V poľovníckom viacboji a 10-boji dosiahol I. výkonnostnú triedu a v posledných rokoch reprezentuje náš OZ aj na streleckej súťaži o pohár generálneho riaditeľa LSR.

Ing. Tomáš Kopča sa venuje aj poľovníckej kynológii. V prípade potreby so svojimi zverencami prakticky dohľadáva poranenú raticovú zver. Začínal s farbiarmi, neskôr ho zlákali jazvečíky, s ktorými absolvoval brlohárske skúšky, farbiarske skúšky malých plemien a duričov, ale aj skúšky duričov, podotknem, že niektoré z nich víťazne.



Miroslav Dlhý – OZ Trenčín

Miroslav Dlhý začal pracovať v Západoslovenských lesoch, š.p. Bratislava dňa 1.10.1978 pri OZ Bratislava na LS Pezinok ako referent MTZ. V období od 1.10.1979 – 30.9.1981 absolvoval ZVS, po absolvovaní ktorej sa vrátil na svoju pozíciu. Od 1.5.1982 – 31.12.1994 pôsobil pri LZ Piešťany na LS Moravy resp. LS Kočovce ako vedúci lesníckeho obvodu. V súčasnosti pôsobí stále na LS Kočovce pri OZ Trenčín na pozícii vedúceho lesníckeho obvodu, v rámci ktorého je PR Zvernica Sochoň. Tu sa aktívne podieľa na starostlivosti o zver a hlavne zabezpečovaní poľovníckych doprovodov poľovníckych hostí.

Cesty pána (horára) sú nevyspytateľné

Ak sa povie prevencia lesných požiarov, u niektorých čitateľov nášho časopisu sa iste vytvorí spojitosť s hmotou označovanou ako korok. Silná kôra korkových dubov slúži ako ochranná bariéra proti ohňu a teplu. Táto ochrana sa vzťahuje na samotný les a zvieratá v ňom. Vedecky sa takéto druhy stromov označujú ako pyrofyty – čo doslova znamená „požiarne rastliny“. Sú to rastliny, ktoré sú relatívne odolné voči ohňu a môžu teda úspešne konkurovať iným rastlinám. Rozlišujeme medzi pasívnymi a aktívnymi pyrofytmami. Pasívne pyrofyty majú jednu alebo viac funkcií, vďaka ktorým odolávajú požiarom. U niektorých sú nadzemné časti vybavené hustou kôrou alebo vlhkými rastlinnými vláknami. Príkladmi je už spomínaný korkový dub (*Quercus suber*), ale tiež asfodel biely (*Asphodelus albus*), rôzne druhy z čeľade vresovitité (*Ericaceae*), patria medzi ne aj ihličnany, ako je borovica lesná (*Pinus sylvestris*) a sekvojovec mamutí (*Sequoiadendron giganteum*). Niektoré borovice majú semená, ktoré praskajú až pri požari, takže semená môžu následne klíčiť v prostredí s malou konkurenciou napr. *Pinus halepensis*, borovica čierna (*Pinus nigra*) a stočená (*Pinus contorta*). Iné pasívne pyrofyty majú hlboko uložené, prípadne pevný koreňový systém napr. druhy tráv (*Gramineae*), vďaka čomu sú po požari schopné rýchlo vykľíčiť. Schopnosť korku odolávať vysokým teplotám využila napr. aj NASA, ktorá ho používa na špicoch raketoplánov a tiež pri ústí raketových trysiek.

Ďalším spojením medzi korkom a horármi je korok v podobe zátky používanej pri distribúcii kvalitných vín z vlastnej produkcie štátneho podniku LESY SR. Práve tejto zaujímavej lesníckej problematike sa povenujeme vo februárovom čísle nášho časopisu. Neverili by ste, že korkových zátek sa ročne



Phellodendron amurense

vyrobí viac ako 4,5 miliardy. Ako uvádzajú historické zdroje, tá prvá bola v spojitosti s produkciou vína použitá už v roku 1530, čo umožnilo nový spôsob skladovania vína. Neskôr v roku 1670 sa zistilo, že takéto uchovanie vína umožňuje aj jeho kvasenie, čo dalo svetú sekt. Korková zátka je ako sme spomínali vodotesná, ale pri správnom časovom rozhraní zabezpečuje vínu výmenu vzduchu. Minimálne množstvo vzduchu, ktoré prepustí korok, dovoľuje vínu pokračovať vo fermentácii. Pod korkovou zátkou môže víno ďalej dozrievať a starnúť.

Korok sa v súčasnosti získava odrezávaním kôry (borky) dubu korkového (*Quercus suber*), prípadne korkovníka amurského



Phellodendron amurense

(*Phellodendron amurense*). Z genetického hľadiska však vôbec nejde o príbuzné druhy **Korkovník amurský** (*Phellodendron amurense*) sa pôvodne ekonomicky využíval na výrobu korkovitej drte, z ktorej sa lisovali zátky. Pochádza z severovýchodnej Ázie – Mandžuska, východnej Číny, Korei, Japonska a z ďalekého ruského východu i v Tchaj-wanu. V Českej republike ho môžeme roztrúsené nájsť v parkoch a arboretách. Je to pôvodne horská drevina, preferujúca vlhké stanovištia. Korkovník amurský dorastá do výšky 12-23 m. Vyznačuje sa krátkym kmeňom so širokou, dáždnikovito rozvetvenou korunou. Perovito zložené listy sú až 35 cm tvorené 13 čepeľami. Listy sú na vrchnej strane lesklé sýto zelené, na rube charakteristické modrozelenými chlčkami. Veľmi skoro na jeseň

Phellodendron amurense



žltnú a pri rozklade veľmi nepríjemne zapáchajú.

Púčiky sú obklopené listovú jazvou. Charakteristický je svojou kôrou, ktorá je v mladosti striebristo sivá a neskôr sa mení v šedohnedú, silnú a korkovitou borku s vystúpenými hrebene. Veľmi malé samčie aj samičie kvety sa objavujú v súkvetí uprostred leta, najčastejšie v júni. Plodom sú čierne, silne aromatické, centimeter široké kôstkovice, ktoré dozrievajú v októbri a zostávajú dlho na strome.

Dub korkový (*Quercus suber*) dosahuje výšku až okolo 20m. V Portugalsku je dub korkový označovaný za národný strom a spôsob ako sa o neho starať je zakotvený priamo v ústave. Preto ak takýto strom vyrastie na súkromnom pozemku, treba s ním nakladať podľa prísnych pravidiel. Ani vyschnutý strom nie je možné len tak vyrábať, je na to potrebné špeciálne povolenie. Z morfológieho hľadiska ho môžeme charakterizovať ako strom so striedavými, oválnymi a nepravidelne vykrojenými listami veľkosti až desať centimetre. Borka je hrubá až desať centimetrov a odlupuje sa vo veľkých plátoch, z ktorých sa získava prírodný korok. Súkvetie sú jahňady. Plodom sú žalude s veľkosťou tri centimetre. Korkový dub sa dožíva okolo 180 rokov. Z ekonomického hľadiska môže priniesť zisk zberom kôry 17-20-krát. Ak by sme šli viac do hĺbky, korok sa skladá z viacerých zaujímavých látok. Suberín (45%) ako hlavný komponent bunkových stien, spôsobuje pružnosť korku. Vzájomné pospájanie buniek do štruktúry je zabezpečené lignínom (27%). Textúru korku zabezpečujú polysacharidy (12%), kým jeho farba je daná prítomnosťou tanínov (6%). Jeho vodeodolnosť je zabezpečená prítomnosťou piatich percent ceroidov. Vďaka svojmu zloženiu má korok veľmi dobré fyzikálne vlastnosti: hustota: 480-520 kg/m³, tepelná vodivosť 0,04-0,05 W m⁻¹ K⁻¹ a mernú tepelnú kapacitu 2100 kJ kg⁻¹ K⁻¹.

Vedeli ste, že korkový dub pohlcuje kyslíčnik uhlíčitý mnohonásobne viac ako iné stromy. Ako to dokáže? Zakaždým, keď sa zlúpne korková kôra, aktivuje sa v strome mechanizmus sceľovania a pri tvorbe borky sa vo veľkom množstve pohlcuje kyslíčnik uhlíčitý. Len pre predstavu, korkové duby dokážu spotrebovať množstvo kyslíčnika uhlíčitého, ktoré vyprodukuje 9,5 mil. áut.

Ak by ste sa o vlastnostiach, možnostiach zberu a využitia korku chceli dozvedieť viac, siahnite po februárovom čísle časopisu Lesník z roku 2018. Ak ho nemáte práve po ruke, tak si proces zberu korku zopakujeme.

Kôra dubov sa odrezáva pomocou špeciálnych nožov. Pôvodná „panenská“ kôra je nekvalitná, jej hrúbka sa pohybuje okolo tri centimetre, a preto už keď strom dosiahne obvod 30-70 cm (ako uvádzajú viaceré zdroje) sa z neho odstraňuje, teda približne vo veku 25 rokov. Následne sa po každých deviatich až 15 rokoch vytvára nová kôra, ktorej vlastnosti už spĺňajú požadovanú kvalitu. V skutočnosti plnú kvalitu dosahuje korková



Quercus suber



hmota až po 30 rokoch. V iných zdrojoch sa uvádza, že požadovanú kvalitu dosiahne kôra až pri treťom olúpaní. Stáva sa, že kým na väčšine korkových dubov je kvalita kôry s každým zberom lepšia a lepšia, na niektorých ostáva stále rovnaká tzv. panenská. Zber kôry prebieha už stáročia rovnakým spôsobom, a to ručne.

Ako teda zbierať úrodu?

Keďže kôra sa nedá strhnúť naraz, treba ju najskôr na strome narezať, resp. naseknúť, aby sa potom dali odtrhnúť menšie kúsky. Po naseknutí sa ešte zvykne sekerkou trochu točiť do strán, aby sa bunky blízko rezu uvoľnili. No a potom nasleduje trhnutie, za ktorým sa následne odlupujú celé pláty. Ak je to potrebné, kôra sa ešte trochu nasekne alebo sa po nej pobúcha opačným koncom sekery, prípadne kladiva, čo spôsobí, že sa korok uvoľní. Keď je strom starý, alebo sa k jeho zberu nepristúpilo v správny čas, teda v čase, kedy je nových buniek málo, treba kôru doslova odrezať od kambia. Tento spôsob je pomerne náročný a dosť háklivý a dobre pri ňom posluží opačný koniec sekery, ktorým



treba jemne udierať medzi kôru a kambium. Drevený koniec slúži aj na prácu v obtiažnejších partiách, aby sa korok nedrobil na malé kúsky. Na hornej časti kmeňa to už ide horšie. Niekedy sa korok zbiera aj v korunách, ale na to už naozaj treba použiť rebřík. Keď je všetko pozbierané, príde traktor a korok pozváža. Nie je raritou pri zbere kôry sa dáť objaviť aj niektoré naozaj muzeálne predmety ako napríklad nádoby na vodu. Asi najznámejším korkovým dubom je vtáčí strom. Ale o tom viac v príspevku na strane 18.

-as-



Európsky strom roka



Predstavujeme finalistov desiateho ročníka súťaže Európsky strom roka, ako stromy s najsilnejším príbehom. Anketa vznikla v roku 2011 v nadväznosti na obľúbenú anketu Strom roka, ktorú v Českej republike už niekoľko rokov organizuje Nadácia Partnerstvo. Do finále európskej súťaže vždy postupujú víťazi národných kôl.

Internetové hlasovanie o Európsky strom roka každý rok vo februári organizuje Environmental Partnership Association (EPA), ktorej členom je aj Nadácia Partnerství. Prvé európske hlasovanie sa uskutočnilo v roku 2011, odvtedy sa počet zapojených krajín zvýšil z päť na 17. Anketu v tejto dobe pomáhajú rozbehnúť aj mimo európsky kontinent.

Finalisti ankety Európsky strom roka 2020

EPA je zoskupenie šiestich nadácií z Bulharska, Českej republiky, Maďarska, Poľska, Rumunska a Slovenska, ktoré podporujú projekty zamerané na ochranu životného prostredia a aktivizujú miestne komunity. Za vyšie 20 rokov svojej existencie EPA podporila tieto projekty nadačnými príspevkami v celkovej sume viac ako 10 miliónov eur.



Mandľovník zo Snežných hôr v Pécsi

1. miesto **Mandľovník zo Snežných hôr v Pécsi** (MAĎARSKO) 45.132 hlasov
2. miesto **Dub z Abramsteva** (RUSKÁ FEDERÁCIA) 39.538 hlasov
3. miesto **Storočný Dub cezminový z Monte Barbeiro** (PORTUGALSKO) 32.630 hlasov
4. miesto **Vtáčí strom** (FRANCÚZSKO) 29.140 hlasov
5. miesto **Lipa slobody** (ČESKÁ REPUBLIKA) 22.294 hlasov
6. miesto **Klačiaci strom** (POLSKO) 16.856 hlasov
7. miesto **Dub „Miláčik“** (HOLANDSKO) 16.194 hlasov
8. miesto **Strážkyňa veľkomoravských tajomstiev** (SLOVENSKO) 15.412 hlasov
9. miesto **Strom pre Nellie** (SPOJENÉ KRÁLOVSTVO) 14.408 hlasov
10. miesto **Dáma z Lummenu** (BELGICKO) 14.295 hlasov
11. miesto **Lipa Matija Gubeca** (CHORVÁTSKA REPUBLIKA) 14.217 hlasov
12. miesto **Brest z Navajas** (ŠPANIELSKO) 13.622 hlasov
13. miesto **Nebotýčny platan z Câmpeni** (RUMUNSKO) 13.040 hlasov
14. miesto **Vznešený Dub cerový z dedinky Rani lug** (BULHARSKO) 12.846 hlasov
15. miesto **Lipa zo Zámku Raudoné** (LITVA) 12.148 hlasov

(zdroj: www.treeoftheyear.org)

Dub korkový „Arburacellu“ – ochranca Ghisonaccia

„Silueta dravého vtáka, ktorý rozprestiera svoje krídla – tento nezvyčajný tvar kmeňa korzického korkového dubu spôsobil požiar, ako to dokazuje kalcinované srdce stromu. Strom je však zvláštny aj svojím magickým



Strážkyňa veľkomoravských tajomstiev



Vtáčí strom – korkový dub



Nelliin strom

tajomstvom. Keď pristupujete k jeho krídlam, prichádza rastúci pocit ochrany. Odídete o pár krokov a tento prchavý pocit je preč. Má strom naozaj magickú silu? Napriek všetkým vplyvom a vďaka svojim ochrancom môže strom ešte dlho oživovať divokú krajinu Ghisonaccie na Južnej Korzike.“



Dub z Abramsteva

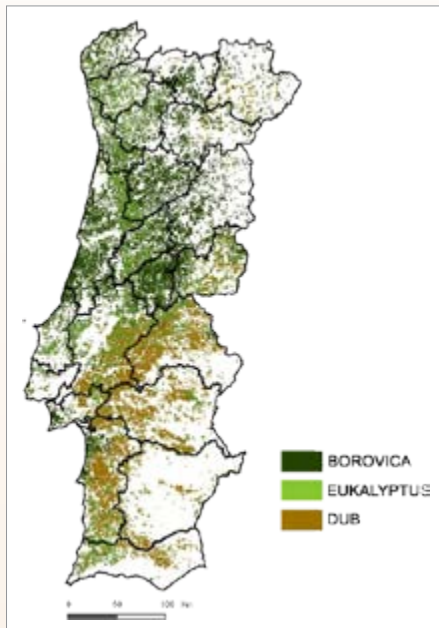


Storočný Dub cezminový z Monte Barbeiro

Korková veľmoc

Portugalsko sa v súčasnosti môže pýšiť veľmi dobre rozvinutým drevospracujúcim priemyslom, no nie vždy tu rástlo toľko lesov ako dnes. Na konci 18. stor. pokrýval les necelých sedem percent územia. Krajina prešla v minulosti intenzívnym odlesňovaním, keď neexistovala žiadna politika opätovného zalesňovania ani skutočného záujmu o lesy, ktoré ustupovali na úkor poľnohospodárstva. V štyridsiatych rokoch bol však zavedený plán obnovy lesa a o niekoľko rokov neskôr aj Fond rozvoja lesného hospodárstva. Vďaka týmto krokom dnes portugalský les pokrýva 39% krajiny (3,47 mil. ha) a postupne sa rozširuje ďalej aj na neobrábanú pôdu v okrajových poľnohospodárskych oblastiach. Za verejný, ale aj súkromný záväzok rozvíjať lesné porasty a zmierňovať tak vysušovanie krajiny a degradáciu pôdy hovorí aj fakt, že za posledné desaťročia bol nový les vysadený aj na 37.000 hektárov dún a 300.000 hektárov nevyužívanej pôdy v horských oblastiach. Až donedávna vykonávali lesnícke činnosti len súkromní vlastníci a v krajine bolo veľmi málo špecializovaných lesníckych spoločností. To sa však taktiež postupne mení k lepšiemu a vytvárajú sa tak lepšie podmienky pre plánovanie a podporu hospodárenia v lesoch.

Takmer 85% lesov v Portugalsku je v súkromnom vlastníctve. Odhaduje sa, že existuje asi pol milióna vlastníkov lesov. Zvyšný podiel tvoria verejné lesy, z ktorých iba tri percentá spravuje samotný štát, čo predstavuje najnižšie percento v celej Európe. Veľkosť súkromného lesného majetku je veľmi rozdrobená. Na severe a v strede krajiny nedosahujú malé rodinné farmy výmeru spravidla ani jeden hektár. Na juhu je však priemerná rozloha lesného majetku až 32 ha. Hospodárenie v lesoch sa tu zvyčajne kombinuje s extenzívnym chovom dobytká a pestovaním korkového duba. Ten sa vo veľ-



kej miere využíva aj v rámci rozsiahlych kampaní na zalesňovanie v južnom Portugalsku, čo zvyšuje agrolesnícky potenciál.

Celkovo v Portugalsku prevládajú listnaté lesy s 58% zastúpením. Na severe krajiny dominujú vysoké lesy borovice morskej, ktorú v daždivých pobrežných oblastiach začal významne od 80. rokov nahrádzať nepôvodný eukalyptus z Austrálie. Ten je pestovaný na plantážach s krátkou rotáciou, aby naplnil požiadavky celulózového a papierenského priemyslu. Stredomorské duby sa nachádzajú v južných a vnútrozemských oblastiach, korkový dub nájdeme najmä v severovýchodných a južných pobrežných oblastiach, zatiaľ čo dub cezminový rastie v južnej polovici krajiny. Najbežnejším lesným druhom v Portugalsku je dnes na prekvapenie eukalyptus, ktorý rastie na takmer štvrtine výmery lesov,

čo predstavuje viac ako 800.000 hektárov. Za ním nasleduje dub korkový a borovica morská, ktoré rovnako rastú na približne päťtine výmery. Podiel borovice morskej sa čiastočne znížil aj kvôli lesným požiarom, ktoré každoročne sužujú veľkú časť krajiny.

Popri ťažbe dreva pre drevospracujúci a papierenský priemysel, využíva Portugalsko svoje lesné bohatstvo aj na produkciu korku a živice. Práve Portugalsko je najväčším vývozcom korku a výrobkov z neho na svete a toto odvetvie má v hospodárstve veľkú váhu. V krajine rastie až tretina svetovej plochy tejto dreviny, z ktorej každoročne Portugalci vyprodukujú až 100 tisíc ton kôry, čo predstavuje až polovicu celosvetovej produkcie. K ekonomickým dôvodom sa pridávajú aj environmentálne, pre ktoré je dub korkový jedným z chránených druhov v krajine. Tieto environmentálne dôvody sú dôsledkom skutočnosti, že korkové duby sú prispôbené miestnej klíme, a tak bránia



šíreniu javov rozširovania púšte v týchto regiónoch.

Extrakcia živice je po celé storočia dôležitým remeselným priemyslom. Živicu zhromažďujú poľnohospodári a vlastníci lesov tradičnými metódami a generuje značné množstvo pracovných miest. Výroba živice však v súčasnosti podlieha konkurencii z Číny, Indonézie a Brazílie, kde je pracovná sila lacná. Popri najznámejším vedľajším produktom, ako sú papier, korok a eukalyptový olej, patrí medzi dôležité zdroje príjmu z portugalského lesa aj chov hospodárskych zvierat, chov včiel a poľovníctvo, ktoré sa od roku 1986 muselo prispôsobiť rôznym medzinárodným zmluvám a európskym smerniciam. Hoci ich príspevok je už významný, portugalské lesy stále ponúkajú obrovské príležitosti pre hospodársky rast.

Pokiaľ ide o váhu lesníckej činnosti v národnom hospodárstve, je známe, že predstavuje 11% celkového portugalského vývozu a tri percentá hrubého domáceho produktu (HDP), čo má rovnakú veľkosť ako agropotraviny alebo textil a odevy. Les v Portugalsku je stále základom odvetvia hospodárstva, ktoré vytvára asi 160.000 priamych pracovných miest, predstavujúcich asi tri percentá pracujúcej populácie krajiny.

Ing. Radko Srnka



90. výročie narodenia poľovníckeho experta Doc. Ing. Pavel Hell, CSc.

Narodil sa 15.12.1930 v Prešove v rodine daňového úradníka. Tu absolvoval základné vzdelanie, následne gymnázium v Trenčíne. Pokračoval na Vysokej škole poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva v Košiciach, ďalej na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre (1954). Už počas štúdia posledného ročníka vysokej školy pracoval ako asistent na Katedre zoológie vtedajšej Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. V roku 1968 spracoval dizertačnú tému, v ktorej uverejnil výsledky svojho výskumu zajačích populácií na Slovensku. Hoci habilitačnú prácu odovzdal už v roku 1980, titul docenta dostal až po desiatich rokoch, po zmene politického systému na Slovensku.

Jedna z najvýznamnejších slovenských osobností v oblasti poľovníckej vedy, výskumu a pedagogiky. V roku 1959 prešiel z Katedry zoológie na Katedru poľnohospodárskej praxe, kde pracoval do roku 1969. Od roku 1969 pracoval na Lesníckom výskumnom ústave vo Zvolene vo viacerých funkciách, okrem iného aj ako vedúci odboru poľovníctva (1975). Spolu 46 rokov pracoval vo vedúcej funkcii v poľovníckom výskume. V roku 1986 sa podieľal na založení a aj viedol Oddelenie biológie a chovu poľnej zveri, Výskumného ústavu živočíšnej výroby



v Nitre, ktoré riešilo problematiku poľovnej zveri žijúcej v agroecozách. V roku 1994 odchádza do dôchodku, avšak úväzkom pokračoval na Výskumnom ústave živočíšnej výroby v Nitre, neskôr na Lesníckom výskumnom ústave vo Zvolene. Celoživotnú prácu zasvätil poľovníctvu a ochrane fauny. Počas svojho života riešil, alebo inicioval riešenie mnohých výskumných projektov, vedel vždy najstť vhodnú tému na projekt a erudovane

spracovával náročné metodiky. Prof. Hell počas mnohých rokov pracoval v rôznych funkciách Slovenského poľovníckeho zväzu, dve volebné obdobia bol členom prezídia SPZ. Je autorom mnohých projektov bažantníc, zvernic a zverofariem, spracoval viaceré štúdie na skvalitnenie manažmentu zveri v rôznych revíroch. Spracovával podklady, pripomienky, koncepcie pre SPZ, ministerstvá, ale aj pre zahraničné organizácie. Nepochybny je jeho nesmierny prínos v pedagogickej oblasti. Do poslednej chvíle bol gestorom poľovníckych predmetov na Technickej univerzite vo Zvolene a počas svojho života vychoval množstvo diplomantov a doktorandov. Časté pozvánky na prednášky zo zahraničných univerzít, či ústavov boli samozrejmosťou. Od roku 1971 bol vydavateľom a vedeckým redaktorom vedeckého časopisu Folia venatoria. Okrem toho pracoval viacero rokov ako člen redakčnej rady časopisu Poľovníctvo a rybárstvo a zahraničného časopisu Zeitschrift für Jagdwissenschaft (teraz European Journal of Wildlife Research). Poľovníckej verejnosti sú známe jeho monografie, ale aj množstvo článkov v odborných periodikách. Zomrel 11.8.2009, vo veku nedožitých 79 rokov. Pochovaný je v Štiavnických Baniach, (na Piargu).

Storočnica známeho lesníka Ing. Pavel Helm

Narodil sa 31.5.1920 v Podbrezovej. Vyštudoval Štátne Reálne gymnázium (1938), Slovenskú vysokú školu technickú, Lesnícky odbor, Bratislava (1942), kde bol jedným z jej prvých absolventov. Postgraduálne štúdium krajinárstva, Vysoká škola lesnícka a drevárska, Zvolen (1971).

Svoju lesnícku prax začal na štátnej píle v Štiavničke (1943-1945), ako technický zamestnanec. Pokračoval nasledovne: 1945-1945 Lesná správa Krám, správca, 1946-1946 Štátna píla Červená skala, správca, 1946-1950 Štátna píla Lipt. Hrádok, správca, 1950-1953 ŠL -LZ Habovka, riaditeľ, 1953-1954 Krajská správa lesov Žilina, referent pestovania lesov, 1954-1955 Správa lesného hospodárstva Víglaš, hlavný pestovateľ, 1956-1963 Štátne lesy - Lesný závod Kriváň, hlavný inžinier, 1963-1970 Správa Tatranského národného parku, Tatranská Lomnica, hlavný inžinier, 1970-1971 Strojárne Štátnych lesov, Odborové stredisko racionalizácie, Slovenská Lupča, 1972-1982 Štátne lesy, Rozvojový LZ Banská Bystrica, samostatný vývojový pracovník. Ako pracovník Štátnych lesov bol odborne zameraný - najmä vo svojej funkcii hlavného inžiniera LZ na pre-



vádzkovú a lesohospodársku činnosť. Prešiel viacerými lesníckymi, odbornými činnosťami.

Počas svojho pôsobenia na Správe TANAPu spájal svoje odborné prevádzkové zameranie symbioticky na aplikáciu ochrany prírody na území národného parku. Bol špecialistom, pestovateľom lesných drevín a ekologom. Pred odchodom do dôchodku na Rozvojovom lesnom závode v Banskej Bystrici vykoná-

val a realizoval výsledky výskumu do lesníckej praxe. Patril k výrazným postavám lesníckej, poľovníckej a súčasne ochranárskej praxe. Člen Slovenského výboru Československej vedeckej spoločnosti lesníckej,

Je autorom 56 odborných a populárno-vedeckých článkov v časopisoch Poľana, Les, Poľovníctvo a rybárstvo, Nové slovo, Krásy Slovenska a Vysoké Tatry, v ktorých počas svojho tatranského pôsobenia venoval praktickým problémom TANAPu a propagácii ochrany tatranskej prírody, spoluautor publikácie Národné parky - bohatstvo civilizácie. Publikoval články a práce s ochranárskou a lesníckou tematikou - Perspektívny rozvoj TANAPu (1969), Výstavba v TANAPe (1970), Exploatacia prírodných hodnôt (1970), Plán rekonštrukcie lesov TANAPu (1965), Lesy v TANAPe (1972).

Bol všestranne vzdelaný, odborne fundovaný, spoločensky rozhladený a kultúrne založený lesník, ovládal niekoľko cudzích jazykov. Iniciatívny prístup k práci nestratil ani potom čo sa dostal svojou profesionálnou angažovanosťou do nemilosti mocných. Zomrel 23.7.1987 na Sliachi.

Ing. Viliam Stockmann, CSc.

Iný pohľad na svet alebo to čo nás obklopuje, vplýva na našu myseľ, telo aj zdravie

V našej kultúre je zvykom robiť niečo navždy. Stavať dom na celý život, zariaďovať interiér tak, aby veľa vydržal. Aj preto sa nahradzajú menej trvácne materiály za umelé a maskujú sa imitáciami. Dokážu imitácie nahraďiť drevo?

Drevo vydrží veľmi veľa. Drevené kostolíky na východnom Slovensku sú toho dôkazom. Dôležitý argument je, že drevo starne s gráciou. Čím je staršie, tým vyzerá lepšie, ako my ženy :-). Na rozdiel od plastu po dvadsiatich rokoch. Nechať zostarnúť prírodný materiál si môžeme dovoliť, kým plast nie. Súčasná inovácie v oblasti materiálov prinášajú stále nové napodobeniny, novú autenticitu, ktoré sú v podstate novodobými „fejkmi“. Vrcholom je keramická dlažba s dekórom dreva. Preto sa má keramika alebo vinyl tváriť, že je drevo? Každý materiál má svoju vlastnú autenticitu. Imitácie majú nízku morálnu hodnotu, pretože sú výkrikom módy, dizajnérov, ktorí stále vymýšľajú niečo nové. Dotýkame sa hliny, korku, dreva, prírodného marmolea... drevo nám vonia aj po troch rokoch od postavenia domu.

Interiér by mal ponúkať pôžitok pre všetky zmysly. Preferovať by sme mali veci, ktoré nás nabádajú k dotýkaniu, načúvaniu. Často zabúdame na to, aký zvuk výroby vydávajú. Tu si treba uvedomiť, že je zásadný rozdiel v akustickom zážitku z kráčania po laminátovej podlahe, či dlažbe a kráčania po drevenej masívnej podlahe. To všetko vytvára akustickú pohodu. Hrať na všetky zmysly je veľmi zdravé.

Viac nám chutí jesť z dreveného stola, dokonca z dreveného taniera a s dreveným príborom. Zistilo sa, že čuch a chuť sú v našom nervovom systéme navzájom prepojené, a to čo cítime nosom spúšťa naše chuťové zmysly. Keď nám niečo vonia, spája sa nám to s niečím, čo nám bude aj chutiť. Samozrejme, opäť narážame na údržbu, no na rozdiel od laminátu sa však dá drevená doska vždy zbrúsiť a ošetriť.



Drevo má množstvo pozitívnych účinkov na človeka, napríklad červený smrekovec vylučuje do prostredia pozitívne antibiotické látky. Vytvára výbornú mikroklimu, reguluje vlhkosť v miestnosti a vytvára akustickú pohodu, ideálne bez akejkoľvek povrchovej úpravy. Voskovaním, olejovaním, či lakovaním stráca niektoré pozitívne vlastnosti. Drevo má prirodzenú príjemnú vôňu vďaka prchavým látkam, lepšie sa nám dýcha aj pracuje. Drevo je tiež mimoriadne príjemné teplé na dotyk a pretože má nízku tepelnú vodivosť je „neutrálne“ v lete, aj v zime. Pre zrak sú prírodné materiály s ich vlastnou textúrou vysoko antistresové a uvoľňujúce.



Masívny nábytok morálne nestarne. Vnáša do nášho života schopnosť vidieť hodnotu vecí. Údržba dreva je však o niečo náročnejšia. Pre ľudí, ktorí majú vysokú mieru čistenia mokrým spôsobom, nie sú prírodné materiály ako napríklad drevo vhodné, aj keď paradoxne práve tieto materiály sú silno antimikróbne. Znamená to, že nevytvárajú podmienky pre rast baktérií a mikróbov a drevo si vie s baktériami poradiť samé. Pri teste s baktériami streptokokov na drevo (dub a borovicu), sklo a plast, najkratší čas prežili tieto baktérie práve na dreve – konkrétne dube bez povrchovej úpravy. Pritom sklo, kov a plast sú časté materiály, ktoré sa používajú v lekárskom prostredí. Paradoxne, vhodnejšie drevo tam nájdeme výnimočne.

V dnešnej prevažne technickej dobe sa nájdu aj takí interiéroví dizajnéri, ktorí sa špecializujú na vplyv dizajnu na ľudské telo a myseľ. Tvrdia, že priestor, v ktorom denne prebýva-



me a predmety, ktorými sme obklopení, výrazne ovplyvňujú naše životy. Aké prostredie si vytvoríme, také zdravie, hodnoty a dokonca aj medziľudské vzťahy máme.

V súčasnosti sa navrhujú veci, priestory, hlavne pre efekt, vizuálne vábivé, ktorým sa ľudia musia prispôbiť. Správne je to naopak. Najprv zistiť psychické, fyziologické potreby človeka alebo skupiny, a až potom navrhovať interiér alebo jeho zariadenie. Volá sa to dizajn pre človeka od človeka, alebo tiež navrhovanie zvnútra von. To čo nás obklopuje, vníma náš nervový systém. Prenáša to do myslenia, vnímania a telesných funkcií a naopak, to čo ide z nás von – spôsob ako myslíme, konáme – vplýva na to, ako naše prostredie vyzerá. Informácie z prostredia vnímame zrakom, hmatom a ostatnými zmyslami. Na človeka má vplyv aj to, na čom sedí, čoho sa jeho telo dotýka. Cez nervové prepojenia sa nám to premieta napríklad do nášho dýchania, čo má zas vplyv na všetky ostatné deje v našom tele vrátane mysle. Prostredie, ktoré je príliš farebné alebo hlučné, jednoducho má priveľa stresorov, nám zrýchli dýchanie, ktoré je plytšie a nepostačujúce. Prostredie, ktoré sa nejakým spôsobom negatívne odchyľuje od bežných štandardov, má za následok stres z prostredia, či medziľudských vzťahov, ktoré sa odvíjajú priamo od nastavenia prostredia. Je potrebné doň dostať dostatok prírodných materiálov. Čím viac ich je, tým pozitívnejší účinok to má na naše zdravie. Aj v tomto prípade však platí, že jesť a obklopuvať sa máme domácimi produktmi a nie exotickými, pretože na domáce materiály je zvyknutý náš nervový systém a máme ich zakódované v DNA cez genetickú pamäť. V našej kultúre sme od kolísky po rakvu sme obklopení drevom.

Škandinávsky, nemecký, švajčiarsky a ruský dizajn je presne o tom, o minimalizme s použitím prírodných materiálov. Trendové sú moderné drevostavby s presklenými fasádami a značkovým plastovým nábytkom, ale vyvážený drevenou podlahou alebo krovom, ktorý vidia nad hlavou. Inak, krov nám prepožičiava pocit istoty a robí dobre nášmu nervovému systému. Je to kombinácia tradičného s moderným. A v neposlednom rade je to stále aj o hľadani rovnováhy.

-mn-

Z histórie Uhorského (Krajinského) lesníckeho spolku (2. časť)

Vznik Krajinského lesníckeho spolku

O vedenie Uhorského lesníckeho spolku od samého začiatku súperili dve najdôležitejšie národnostné skupiny: nemecká a maďarská.

Uhorský lesnícky spolok bol definitívne ovládnutý maďarskými členmi v roku 1866, kedy sa podarilo Adolfovi Divaldovi¹ a Karolovi Wagnerovi² presvedčiť Alberta Bedőa³, aby prevzal jeho vedenie a súčasne bol premenovaný na Krajinský lesnícky spolok (Országos Erdészeti Egyesület). V roku 1867 bol natrvalo presídlený z Prešporku do Budapešti.

Premenovaný bývalý Uhorský lesnícky spolok bol založený roku 1851. Spolok založil a vydával prvý lesnícky časopis „Lesnícke listy“⁴ (Erdészeti Lapok), ktorý vychádza dodnes.

Tento Krajinský lesnícky spolok ovplyvňoval lesnú politiku štátu. Za česť si považoval byť jeho členom každý lesník a významnejší majiteľ lesa. Spolok vypisoval literárne súťaže, spravoval desať základín, podával vláde návrhy v lesnej politike, organizoval výročné členské schôdze s náučnou exkurziou do lesa. Vo verejnosti požíval spolok veľkú autoritu, dvíhal sebavedomie lesníkov a hrdosť na lesnícke povolanie. Príslovečná bola kolegalita medzi uhorskými lesníkmi, mladší sa podrobili hierarchii starších,



Róth Július, profesor pestovania lesov na štíavnickej akadémii, neskôr dekan LF v Soproni 1937 – 1938.

tento zvyk si prinášali z banskoštiavnickej akadémie.

Uhorský lesnícky spolok rokuje v Lučenci

Toto zasadanie v Lučenci sa zapísalo do lesníckych dejín preto, lebo tu vzniklo prvé zásadné smerovanie prvého lesného zákona v Uhorsku.

Výročné zhromaždenie Uhorského lesníckeho spolku sa konalo v dňoch 6.-13.8.1867 v Lučenci. Toto zhromaždenie je pamätne najmä tým, že sa okrem iných uznesení v jednom bode hovorilo o tom, že spolok pripraví a krajinskej vrchnosti predloží návrh nového, všeobecne platného lesného zákona. O dôležitosti a potreby takéhoto zákona v Uhorsku sa v odborných lesníckych kruhoch hovorilo už dlhšiu dobu. Každá príprava a legislatívne pokračovanie pri tvorbe akéhokoľvek zákona je však vec dlhodobá. Nebolo tomu inak ani v tomto prípade. Dôležité je ale poznanie, že prvý lesný zákon v Uhorsku sa seriózne začal pripravovať práve na tomto snemovaní lesníkov v Lučenci. Tomuto faktu neuberá na význame ani skutočnosť, že trvalo ešte ďalších 12 rokov pokým prišiel na svet dlho očakávaný a pre uhorské lesníctvo tak potrebný **lesný zákon – tzv. zákonný článok XXXI./1879⁵**.

Debrecínske zasadnutie Krajinského lesníckeho spolku

Debrecínske zasadnutie Krajinského lesníckeho spolku v roku 1868 sa zapísalo do dejín preto, lebo tu vznikla prvá spoločná fotografia členov spolku⁶.

Krajinský lesnícky spolok bol najvyššou lesníckou spolkovou inštanciou v Uhorsku a ako taký mal aj najvyššiu autoritu. Dával ná-



Debrecínske zasadnutie Krajinského lesníckeho spolku - 1868.

vrh na legislatívne úpravy a organizáciu lesníckej služby v Uhorsku. Ako sme spomenuli, vydával známy lesnícky časopis „Lesnícke listy“ (vychádzajúci dodnes). Mnohočlenné vedenie Krajinského lesníckeho spolku sa schádzalo pravidelne každý rok v inom uhorskom meste. Pre nás boli významné nasledovné zasadnutia: 1867 – Lučenec, 1869 – Košice, 1887 – Kremnica, 1890 – Starý Smokovec, 1895 – Banská Bystrica, 1899 – Prešporok (Bratislava), 1900 – Banská Štiavnica.

Debrecínske zasadanie je pre nás významné z toho dôvodu, že sa z neho zachovala fotografia účastníkov, na ktorej spoznávame niektoré známe lesnícke osobnosti toho obdobia.

Zasadnutie Krajinského lesníckeho spolku v Banskej Štiavnici

Banská Štiavnica bola v monarchii hlavným mestom lesníctva. Nielen preto, že tam sídlila Banská a lesnícka akadémia, ale aj kvôli práve sa formujúcemu lesníckemu výskumu, ktorý tu položil základy pre celé Uhorsko.

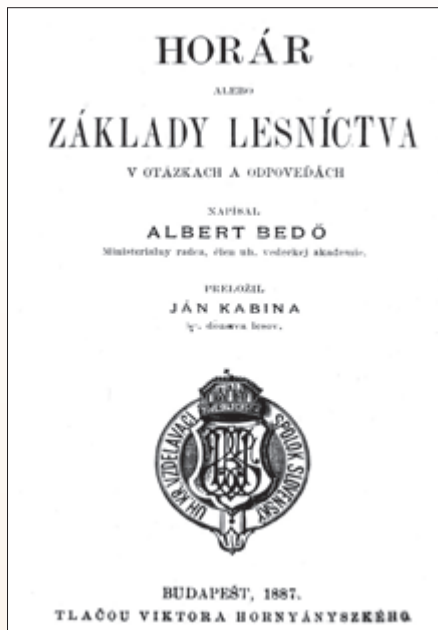
Banskej Štiavnici a novovytvorenej výskumnej lesníckej stanici pri Banskej a lesníckej akadémii sa dostalo roku 1900 veľkej pocty, že si ju uhorský Krajinský lesnícky spolok vybral za miesto svojho výročného zasadania. Úlohu zohrala aj skutočnosť, že tu pôsobil jej aktívny člen, profesor na Banskej a lesníckej akadémii a prednosta Lesníckeho odboru Eugen Vadas⁷, ktorý bol čerstvo vymenovaný za vedúceho Ústrednej lesníckej výskumnej stanice⁸ pôsobiacej pri Banskej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici.

Aktivity Krajinského lesníckeho spolku

O členstvo v Krajinskom lesníckom spolku bol medzi uhorskými lesníkmi veľký záujem. Byť členom spolku znamenalo, že každý člen mal tú výsadu, že sa zúčastňoval na vzdelávacom procese vo svojom odbore.

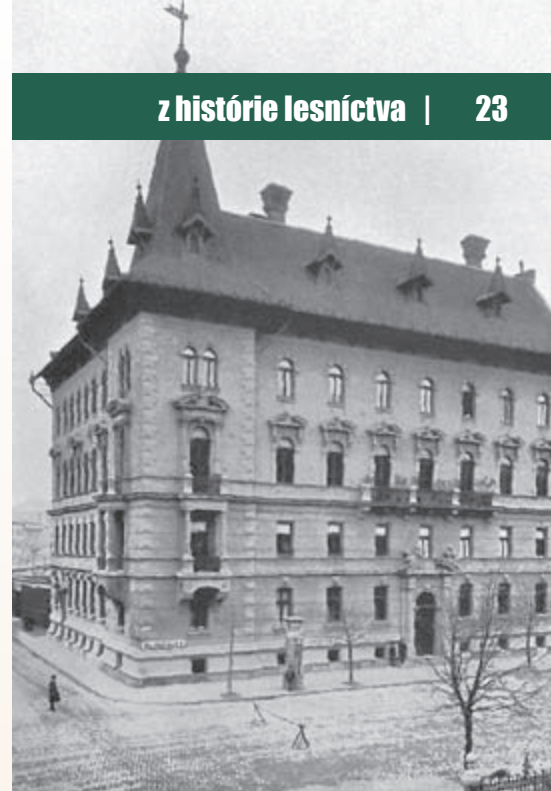
Krajinský lesnícky spolok vyvíjal systematickú osvetovú i prednáškovú činnosť s prednáškami popredných uhorských lesníkov. Dňa 8.12.1906 mal v prednáškovej sieni spolku v Budapešti rozsiahlu prednášku do teraz menej známy lesník, adjunkt Centrálnej lesníckej výskumnej stanice v Banskej Štiavnici Július Róth⁹, ktorý v budúcnosti zohrá významnú úlohu v lesnom hospodárstve. Prednášku sprevádzal premietaním tematických obrázkov na tému „O praktickom vykonávaní prebierok v lesných porastoch“, ktorú si vypočulo cca 120 poslucháčov. Július Róth, budúci špecialista na výchovu porastov, založil mnohé výskumné plochy na Liptove, pri Malackách, na Pohroní pri Michalovej, Dobroči i Jalnej a Voznici. Po svetovej Veľkej vojne pokračoval ako profesor pestovania lesa v Šoproni.

Ing. Viliam Stockmann, CSc.



Horár – základy lesníctva, Bedő, 1887

- (s Karolom Wagnerom) Lesníckeho maďarsko – nemeckého a nemecko-maďarského terminologického slovníka. Táto dvojica sa veľmi osvedčila v lesníckej náučnej osвете (Lesnícke listy, Krajinský lesnícky spolok. Okrem iného bol členom Uhorskej akadémie vied. Za zásluhy bol v roku 1883 povýšený do šľachtického stavu s prírmením „Berencsi“ (Divald z Branča).
- 2 Wagner Karol – špičkový uhorský lesník, rodák zo Sedmihradska, ako potomok nemeckých kolonistov (1830–1879). Vyštudoval lesnícky odbor Banskej a lesníckej akadémie. Po rakúsko – uhorskom dualizme (1867) prichádza na Akadémiu, aby aktivizoval jej činnosť utlmenú po revolúcii. Vypracoval nové študijné plány, zabezpečil prvýkrát v jej histórii viacčlenný profesorský zbor pre Lesnícky odbor. Stal sa autorom tzv. „Wagnerovej priemerky“. Následne pôsobil na Ministerstve financií v Budapešti ako sekčný šéf Lesníckeho odboru, pripravil vydanie prvého súborného lesného zákona (článok XXXI./1879), pričom sa o ustanovenie prvých samostatných lesných riaditeľstiev nezávislých na banskej správe.
 - 3 Bedő Albert – (1839–1918). Vyštudoval Banskú a lesnícku akadémiu v Banskej Štiavnici. Už od roku 1873 pôsobil ako vládny radca na Ministerstve financií pre lesné hospodárstvo v Budapešti. Tu spolupracoval s Karolom Wagnerom na tvorbe nášho prvého lesného zákona (čl. XXXI./1879). V roku 1874 vydal dôležitú praktickú príručku pre nižší lesnícky personál, v roku 1887 vyšla v jazyku slovenskom pod názvom „Horár alebo základy lesníctva v otázkach a odpovediach“. Angažoval sa aj v Krajinskom lesníckom spolku. Bol nositeľ rakúskej cisárskej železnej koruny a čestného rytierskeho rádu.
 - 4 Lesnícke listy – prvý uhorský lesnícky časopis, ktorý založili roku 1867 Karol Wagner a Adolf Divald. Bol to prelom v uhorskom lesníctve, ktoré malom prvýkrát svoj vlastný odborný časopis. Významné a zaujímavé na tomto časopise je skutočnosť, že vychádza dodnes, síce s pôsobnosťou obmedzenou len na Maďarsko, ale do roku 1918 v ňom nachádzame významné príspevky týkajúce sa rovnako aj Horného Uhorska.
 - 5 Lesný zákonný článok XXXI./1879 – Tento zákon má historické prvenstvo medzi uhorskou lesníckou legislatívou, pretože je prvým lesným zákonom na našom území. Zákon bol bravúrne vypracovaný, obsahoval šesť hlavných častí, 213 paragrafov, bol doplnený zákonom č. 82./1918 a č. 37./1928, na Slovensku bol nahradený až novým socialistickým lesným zákonom č.166/1960 čo dokazuje skutočnosť,



Sídlo Krajinského lesníckeho spolku v Budapešti.

že bol veľmi kvalitný. Na zostavení tohto zákona sa podieľala uhorská lesnícka elita pod vedením Karola Wagnera, pôsobiaceho v tom čase na Ministerstve financií. Jeho spolupracovníkmi boli Adolf Divald, Albert Bedő a významní činovníci vedenia Krajinského lesníckeho spolku.

- 6 Spoločná fotografia zo zasadnutia Krajinského lesníckeho spolku v Debrecíne – 21.9.1868. Je významná tým, že sa zachovala a môžeme na nej vidieť všetkých významných uhorských lesníkov tej doby: Karol Wagner, Marion Latinák, Ignác Schweinitzer, Jozef Zachar, Karol Faller, Július Sólc, Karol Brunner, Gábor Harsányi, Hugo Kubacska, Jan Wessely, Gábor Lang, Albert Bedő, Anton Ruttner, Jozef Zivuska, Ján Girsík, Alexander Szojka, Augustín Fröhlich, František Böhm, Stanislav Šimon.
- 7 Vadas Eugen – profesor Lesníckeho odboru na Banskej a lesníckej akadémii a súčasne zakladateľ Ústrednej lesníckej výskumnej stanice, ktorá patrila pod vedenie štiavnickej Akadémie (1857–1922). Vlastným menom Vlkolinský, rodák z Miskolcza. Vyštudoval Banskú a lesnícku akadémiu v Banskej Štiavnici. Po lesníckej praxi nastúpil na Banskú a lesnícku akadémiu, kde pôsobil ako vedúci Katedry pestovania lesov. Po ministerskom výnose Darányiho o vzniku Uhorských kráľovských výskumných staníc (1898) sa stal jej prvým vedúcim. Venoval sa výskumu botanickému, zoológickému, entomologickému a lesníckemu dejinám. Stal sa známym svojím dielom „História Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici“ (1896).
- 8 Ústredná lesnícka výskumná stanica – vznikla na Banskej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici (viď. vyššie).
- 9 Róth Július – rodák zo Šoproňa (1873 – 1961), patrí k najväčším postavám našej lesníckej vedy. Študoval na Banskej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici. Začínal na lesníckej výskumnej stanici Garghiu (Sedmohradsko). Od roku 1904 pokračuje vo výskumnom lesníckom ústredí na práve premenovanej Uhorskej kráľovskej Vysoké škole banskej a lesníckej v Banskej Štiavnici. Zostavuje tu ako asistent profesora Vadasa výskumný program pre tunajší výskum. Okrem toho pokračoval v budovaní Lesníckeho arboréta v Kysihýbľi. Zúčastňoval sa na zakladaní a vyhodnocovaní lesníckych pokusných plôch na Liptove, na Záhori, na Pohroní. Po roku 1918 prešiel s presťahovanou vysokou školou ako vedúci Katedry pestovania lesov do Šopronu. Tu pôsobil aj ako dekan Lesníckej fakulty. V roku 1953 podnikol po Slovensku exkurziu po svojich vlastných výskumných plochách na Liptove a Pohroní.

1 Divald Adolf – významný rodák z Banskej Štiavnice, absolvent Banskej a lesníckej akadémie (1828–1891). Neskôr pôsobil ako prednosta Lesníckeho odboru uhorského Ministerstva pôdohospodárstva v Budapešti. Stal sa známym ako spoluautor

Dračí hrádek

Ďalší z hradov, ktorý sa nachádza v Malých Karpatoch a veľa sa o ňom nevie, je skrytý, ticho a nenápadne, pomaly sa strácajúci Dračí hrádek, nazývaný aj Hadí hrad, alebo Hadí zámok. Nachádza sa na vrchu Úboč nad údolím Stupavského potoka pri obci Borinka, v nadmorskej výške 370 m n. m., dva kilometre od obce Borinka v najjužnejšej časti pohoria Malé Karpaty.

Hrádek bol s najväčšou pravdepodobnosťou postavený na základe kráľovskej iniciatívy v 13. storočí, keď sa majiteľmi dovtedajšieho kráľovského hradu na Pajštúne stali grófi zo Svätého Jura a Pezinka. Úvahy o kráľovskom pôvode podporuje aj podobnosť veže na Dračom hrádku s vežami na iných kráľovských hradoch ako sú napríklad Plavecký hrad (10,2x10,2 m), alebo aj Beckovský hrad (9,5x9,5 m). Veža na Dračom hrádku má rozmery 10x10 m. O tom ako hrádek vyzeral nie je veľa informácií. Odborníci sa v názoroch rôznia. Sú takí, ktorí ho stotožňujú s objektom Drach-kugel-schols z Meyerovej rytiny z roku 1563, na ktorej je zachytená korunovácia cisára Maximiliána II. V Bratislave. Rytina sa nachádza v Mestskej galérii v Bratislave. Iní tento predpoklad odmietajú. Tiež je zaujímavá podoba názvu Dračí hrádek s názvom tzv. Dračieho rádu, ktorý založil v roku 1408 kráľ Žigmund Luxemburský a sústredil v ňom najmocnejšie a najvplyvnejšie osobnosti vtedajšieho Uhorska (napr. Ctibor zo Ctiboríc, Peter Čech z Levíc, Mikuláš Garaj z Devína). Od roku 1409 bol jeho členom dokonca rakúsky vojvoda a 24 štajerských rytierov. Hrádek zanikol požiarom v prvej polovici 15. storočia. Pravdepodobne bol zničený počas husitských vpádov na územie dnešného západného Slovenska.

Samotný areál hrádku sa skladá z dvoch častí: pretiahnutej vyvýšeniny širokej 15 metrov a dlhej 115 metrov, oddelenej od okolitého terénu nízkym valom a druhej



vyvýšeniny, južne od prvej širokej 20 metrov a dlhej 112 metrov, oddelenej od prvej priekopou. Centrálna hranolová veža s vonkajšími rozmermi 10x10 metrov bola postavená za 17 metrov širokou a šesť metrov hlbokou, do skaly vytesanou priekopou. Jej vzdialenosť od priekopy je asi 17 metrov. Na vonkajšej časti priekopy sa zachovali skromné zvyšky murovaného osadenia vstupného mosta.

Prvý archeologický výskum na lokalite zrealizoval v rokoch 1941-1942 prof. Vojtech Ondrouch, ktorý na základe istých nálezov predpokladal, že stredovekému opevneniu predchádzala rímska strážna veža Orlie hniezdo. V lete 1993 sa uskutočnil v troch turnusoch archeologický výskum pod vedením Zdeňka Farkaša. Výskum odhalil zvyšky kamennej budovy za vežou, ktorá mala rozmery 10,9x9,1 metra a múry hrubé 90 cm. Pravdepodobne ide o tú istú budovu, ktorú lokalizoval V. Ondrouch.

Z obce Borinka sa k Dračiemu hradu dostanete asi za štyridsať päť minút. Auto si môžete zaparkovať neďaleko kostola, pred hostincom „Pod Pajštúnom“. Ďalej po hlavnej ceste až na koniec obce, po pravej strane je Stupavský potok, k horárni Úboč po ľavej strane. Za horárňou odbočka na žltú turistickú značku (asi 0:20 hod.). Po žltej značke krátky výstup k rozcestníku Dračí hrádek (360 m n. m.; 0:15, späť 0:10). Odtiaľ odbočíme doprava a pokračujeme po žltej značke k zrúcaninám Dračieho hrádku (0:10).

Od rázcestia Dračí hrádek možno pokračovať po žltej značke k rozcestníku Pod Kozliskom (508 m n. m.; 0:40, späť 0:30) a ďalej k zrúcaninám hradu Pajštún (0:30), o ktorom zas niekedy nabadúce.

Ing. Michal Slávik, OZ Smolenice
(zdroj: internet)

Úlomky lesníckej histórie

Pre každého jedného z nás sú dôležité korene určujúce pôvod, i miesto v spoločnosti. Stále sa objavujú ďalšie a ďalšie predmety dýchajúce uplynulými časmi, ktoré ako črepiny zapadajú k tým predchádzajúcim úlomkom našej histórie. Je úžasné si ich prezerať, len tak ničím nerušené a ešte úžasnejšie je sa s nimi podeliť a umožniť aby sa dostali na miesto, kde sa im budú venovať odborníci a kde sa k nim môže v istej miere dostať i spoločnosť.

A tak sa na odbor komunikácie LESY SR dostali dve „evidenčné knihy“ priamo z OZ Košice predstavené ako prevádzkové kroniky Lesnej správy Smolník. Jedna z nich predstavuje akúsi vtedajšiu daňovú knihu SALDOKONTI. Vedúci lesnej správy Ing. Antonín Cicon si bol vedomý hodnoty týchto kníh, a preto ich odovzdal pracovníkom Generálneho riaditeľstva, aby zabezpečili ich uchovanie



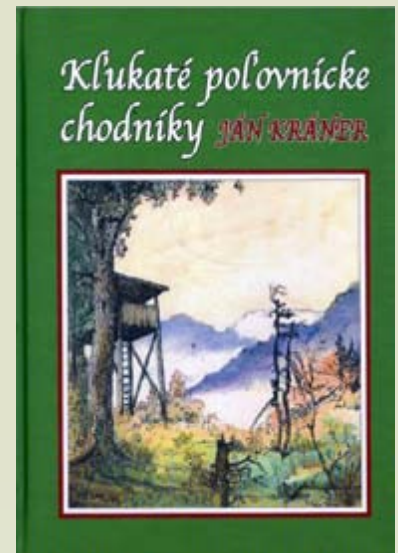
vane v Lesníckom a drevárskom múzeu vo Zvolene. „Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene je špecializovaným múzeom s celoslovenskou pôsobnosťou v oblasti múzejnej dokumentácie lesníctva a drevárstva a zároveň dokumentuje i vývoj prírody a spoločnosti vo zvolenskom regióne. Poslaním múzea je zhrmažďovať, vedecky spracovávať zbierkové predmety a ako súčasť kultúrneho dedičstva ich uchovávať a prezentovať, aby prispeli k poznaniu vývoja prírody a spoločnosti. Vo svojich fondoch z lesníctva, drevárstva, mykológie, histórie, archeológie, numizmatiky a národopisu má vyše 51.000 predmetov. Je pokračovateľom Lesníckeho múzea v Bratislave, ktoré bolo súčasťou Zemědělského múzea (1927), a Mestského múzea vo Zvolene (1942). Od roku 1992 spája vo svojej činnosti poslanie oboch týchto historických a pamätových inštitúcií. V roku 2008 sa múzeum stalo organizačnou súčasťou štátneho podniku LESY Slovenskej republiky“.

Lucia Matejová



Kľukaté poľovnícke chodníky

Autor knihy Ján Kráner pracoval ako riaditeľ lesného závodu a bol odborníkom na poľovníctvo, ktorý všetky svoje teoretické znalosti vášnivo aplikoval aj v praxi. Väčšinu svojho voľného času trávil s priateľmi na poľovačkách v lese, kde sa im prihodilo nespočetné množstvo zábavných príhod. Po každom poľovníckom výjazde si všetko poctivo zapisoval a odkladal. Autor nad vydaním knihy dlho premýšľal, ale našťastie ho presvedčili kolegovia zo závodu, ktorým počas prestávok v práci čítal úryvky zo svojich príbehov. A tak mu v roku 1999 vyšiel jeho debut, zbierka poviedok „Kľukaté poľovnícke chodníky“.



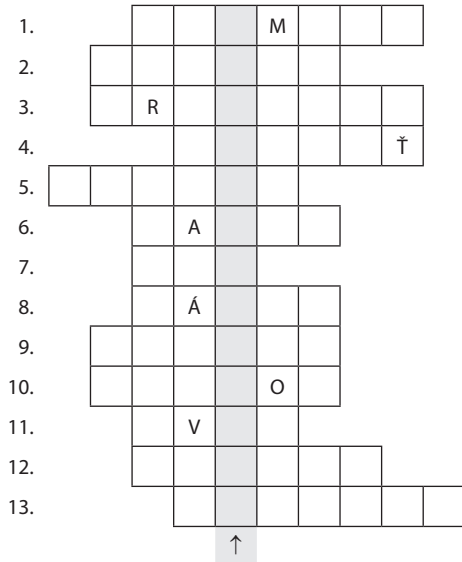
Kniha sa od ostatných s podobnou tematikou líši tým, že všetky príhody sa skutočne stali, len bolo potrebné pozmeniť je miesto, čas a mená hlavných hrdinov. Jediná postava, ktorá sa v knihe nevyskytuje, je sám autor. Jeho priaznivcom odkazuje, že ak si ho s niektorou spájajú, určite sa mylí. Je to podobnosť čisto náhodná. Je to skvelý knižný tip pre každého správneho poľovníka, pretože sa v nej určite nájde a schuti sa zasmee na príhodách, ktoré zažíva pravidelne na vlastnej koži. Navyše má len 170 strán, takže po jej prečítaní hor sa na poľovačku! Zažívať svoje vlastné dobrodružstvá. Ktovie, kto z nás napíše autentickú zbierku poviedok najbližšie.

Lucia Matejová



Milí čitatelia,

pripravili sme si pre Vás už deviatu zo série súťažných krížoviek. Správna odpoveď sa ako v predchádzajúcich číslach nachádza vo vyznačených kolónkach, ale opäť je potrebné písme-
ná správne usporiadať. Riešenie zasielajte poštou, alebo na mailovú adresu redakcie časopisu
Lesník a nezabudnite uviesť Vašu poštovú adresu. Tento mesiac odmeníme troch riešiteľov
knihou 90 rokov štátnych lesov v Topoľčiankach.



LESNÍČKA TAJNIČKA č. 1/2020

1. Typ rekonštrukcie lesa.
2. Časť strelnej zbrane.
3. Rastová fáza vymedzená strednou hrúbkou 13 – 19 cm.
4. Typ horizontálnej zrážky.
5. Miesto kde sa ukladá soľ pre zver.
6. Druh z čeľade krkavcovité.
7. Environmental Impact Assessment.
8. Prvotná fáza prirodzeného zmladenia...
9. Lesný pozemok po odstránení porastu.
10. „Značka“ na označovanie dreva inak.
11. Odumreté drevo v oblasti pňa so zaujímavou štruktúrou.
12. Organizačná jednotka LSR, š.p..
13. Mechanická ochrana porastu pred zverou.

Za správnu odpoveď z decembrového čísla – MELIO-
RÁČIE sme odmenili knihou Banská Bystrica z neba
Ondreja M. z Nitrianskeho Rudna, Luciu Č. zo Spišskej
Belej a Andreja D. z Čadce.

Sudoku

								1
					2			3
			4					
						5		
6		1	7					
		4	1					
	5						2	
				8				6
	3		9	1				



Nájdí 10 rozdielov



RECEPTÁR

Domáca bôčiková paštéta

Delikátna, voňavá a hlavne doma pripravená paštéta



2 kg bravčového bôčika s kožou, 8 strúčikov cesnaku, 3 ks väčšej cibule, 1,5 kg paradajok, 6 ks kápie, 3 ks čili papričiek, 8 ks vajec (L), 2 PL plnotučnej horčice, soľ, mleté čierne korenie

POSTUP:

Bravčový bôčik spoločne so zeleninou pomelieme v mlynčeku na mäso. Vzniknutú zmes varíme vo väčšom hrnci na miernom ohni za občasného miešania dovtedy, kým sa neodparí všetka šťava zo zeleniny. Zmes je potrebné variť dve hodiny, takže v prípade potreby podlejeme troškou vody. Hrniec odstavíme a necháme vychladnúť pri izbovej teplote. Keď paštéta vychladne, pridáme horčicu, osolíme a okoreníme podľa chuti. Rozmixujeme ponorným mixérom na jemnú kašu. Nakoniec pridáme vajcia a poriadne premiešame.

Paštétu dávkujeme do zaváraninových fľaš a sterilizujeme ďalšie dve hodiny.

Dobrá chuť!

Kalendárium

Podujatia

01.2.2020 LESY SKI CUP 2020 Donovaly
08.2.2020 Furmanský deň Vitanová
15.2.2020 LESY SKI CUP 2020 Šachtičky
15.2.2020 Zimná súťaž furmanov Kamienka Dubné
22.2.2020 Novotské furmanské dni
29.2.2020 LESY SKI CUP 2020 Polomka

Výstavy

21.-23.2.2020 Rybárstvo, poľovníctvo a včelárstvo



Erb obce Tušická Nová Ves
(okres Michalovce)



Erb obce Vajkovec
(okres Košice)

Erby s nádychom lesa



Erb obce Dulová Ves
(okres Prešov)



Erb obce Krakovany
(okres Piešťany)



Erb obce Sečovská Polianka
(okres Vranov nad Topľou)



Erb obce Tovarné
(okres Vranov nad Topľou)

Január 2020

Životné jubileá

50 rokov

Juraj Gašperan, vedúci LO, LS Beňuš – OZ Beňuš
Ing. Martin Vanous, vedúci LS, LS Spišská Nová Ves – OZ Prešov
Ing. Jaroslav Dolobáč, referent obchodu – OZ Vranov nad Topľou
Anton Blaščák, manipulant, ES Udavské – OZ Vranov nad Topľou

60 rokov

Jozef Matiaško, vedúci LO, LS Prievidza – OZ Prievidza
Roman Homola, vedúci ES, ES Trenčianska Turná – OZ Trenčín
Ing. Eva Gabovičová, personalista – OZ Považská Bystrica
Ing. Anton Král, technik, LS Závadka – OZ Beňuš
Gabriel Sakáč, vedúci LO, LS Jasov – OZ Košice
Ing. Jaroslav Longauer, životné prostredie, odpadové hospodárstvo – GR Banská Bystrica

Pracovné jubileá

20 rokov

Viktória Jurinová, finančník, lesoturistika – OZ Rožňava

30 rokov

Mgr. Dušan Adamec, oblastný kontrolór – GR Banská Bystrica

Starobný dôchodok

Marián Orolín, vedúci ES, ES Topolčianky – OZ Topolčianky
Vladimír Sabol, vedúci LO, LS Hanušovce nad Topľou – OZ Prešov
Miroslava Kašičková, účtovník – OZLT Banská Bystrica

Predčasný starobný dôchodok

Ing. Jaroslav Čamaj, technik, LS Turčianske Teplice – OZ Žilina
Alexander Geňšor, referent MTZ a nákupu, BT, TPO – OZ Námestovo

Ján Matúš, vedúci LO, LS Svinica – OZ Košice
Anna Potanovičová, fakturant ostatných výrobkov, tovarov a služieb – OZ Prešov

Ing. Janka Lichá, vedúci účtovník – GR Banská Bystrica
Mgr. Jana Lásková

„V júli 2019 zomrel vo veku 79 rokov lesník

Milan Rosemberger,

po vyše 40-ročnej službe u Štátnych lesov. Vo svojej lesníckej kariére prešiel, ako sa hovorí „od piky“, cez horára, technika, polesného a vedúceho dopravy, kedy odišiel do dôchodku. Bol tiež vynikajúci športovec, lyžiar, ktorý mnohokrát reprezentoval v lyžiarskom športe Lesný závod Banská Bystrica a tiež Podnikové riaditeľstvo Štátnych lesov Banská bystrica. Myslím si, rovnako ako všetci jeho ešte žijúci kolegovia, ako i všetci, ktorí ho poznali, že si takúto spomienku, i keď oneskorene, iste zasluži.“

Jeho dlhoročný kolega Ing. Jozef Bacúr



Drevené kvety

„Naše životné partnerstvo nás inšpiruje neustále novými a kreatívnymi nápadiami pre rôzne sochárske rezbárske práce. Spolupracujeme spolu viac ako 25 rokov. Príroda a kvety poskytujú inšpiráciu pre naše rezby, a tiež pre veľké kvetinové olejomalby. Základné predmety transformujeme do jedinečne kreatívnych a vymyslených sôch. Nedávno sme motivovaní lesným prostredím vytvárali menšie prírodné zátíšia s kvetmi, listami, sadenicami, ale tiež s hubami. Nové námety pre naše rezby z dreva udržuujú našu prácu neustále sa meniacu a čerstvú,“ priznávajú manželia Denise Nielsen a George Worthington.

Talentované duo rezbárov si vybralo drevo pre jeho prírodnú flexibilitu, nekonečné množstvo odtieňov a prírodné farby, z ktorých sála teplo. Každý z nich zohráva dôležitú úlohu v procese tvorenia. George vyrezáva primárny obraz, akýsi náčrt budú-



ceho majstrovského diela a jeho manželka ho zdokonaľuje, zdobí a na záver dopĺňa jeho podstatu olejovými farbami a lakmi.

Okrem drevených kvetov, listov a húb, ktorými si získali pozornosť nášho časopisu, v ich tvorbe nájdete rozprávkové drevené plesové topánky, funkčné drevené kabelky, šperkovnice, ba dokonca aj klobúky. Tieto jedinečné a kreatívne vyrezávané drevené umelecké diela, ktoré kombinujú sochárstvo a prekvapivé nápady na dizajn s vynikajúcou zručnosťou a inovatívnou originalitou, ich preslávili aj v zahraničí. Vyrezávané drevené listy, huby a kvety, dodávajú pocit prírody priamo v domácnosti a vytvárajú všeobecne príťažlivé, bohaté a elegantné darčeky.

„Drevo je úžasný materiál, nadčasovo elegantný a vždy štýlový. Poskytuje skvelú príležitosť na spojenie umeleckej interpretácie

s inovatívnymi postupmi a diela z neho sa tým stávajú veľmi špeciálnymi darčekom. Pri spracovaní dreva je potrebné zohľadniť jeho najdôležitejšie vlastnosti. Na vykonanie umeleckého diela sa používa sušené drevo. Vlhkosť zeleného dreva je 50-80%, sušené na vzduchu (tri až šesť mesiacov sušenia pod prístreškom) – 15-20% a sušené v miestnosti (tri až šesť mesiacov sušenia v miestnosti) – osem až 12%. Vlhkosť dreva by nemala byť vyššia ako 20%. Nedočakavosť sa nevypláca. Bežne končí praskaním pri zmrazovaní a deformovaním diel. Opravte ma, ak sa mýlim, ale drevené dekoratívne doplnky krásne ladia s akýmkoľvek štýlom ladenia domácnosti. Atraktívne dopĺňajú vintage nábytok a vyzerajú harmonicky s moderným domácnym nábytkom,“ s úsmevom prezentuje Denise ich unikátnu tvorbu.

-as-

